

IV. KONIUNKTURA W PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM

1. Omówienie wyników

1. W pierwszym kwartale 2019 r. odnotowano ożywienie koniunktury w przemyśle przetwórczym. Od początku roku wartości zarówno wskaźnika koniunktury jak i sald odpowiedzi na poszczególne pytania ankiety rosną. Wzrosty odnotowano również w skali kwartału (tj. w porównaniu z listopadem 2018 r.). W skali roku jednak w większości przypadków utrzymują się spadki.

Wartość wskaźnika koniunktury w przemyśle przetwórczym (IRGIND) w styczniu 2019 r. zwiększyła się o 3,7 pkt, z poziomu -8,5 pkt do -4,8 pkt. W lutym miał miejsce kolejny wzrost, tym razem o 8,1 pkt, do wysokości 3,3 pkt. W porównaniu z drugim miesiącem ostatniego kwartału 2018 r. wartość wskaźnika wzrosła o 9,7 pkt. Rosnące wartości wskaźnika koniunktury wskazują na wcześniejsze niż zwykle pozytywne oddziaływanie czynników sezonowych. W skali roku jednak zmiany są niejednoznaczne. Względem stycznia 2018 r. wartość IRGIND w styczniu 2019 r. była niższa o 4,3 pkt. Natomiast w lutym odnotowano roczny wzrost wartości wskaźnika o 1,5 pkt.

Surowe wartości wskaźnika koniunktury są wyższe od długookresowej średniej. Jednak odnotowana w dwóch pierwszych miesiącach roku poprawa koniunktury nie odwróciła tendencji spadkowej w przebiegu składnika cyklicznego. Przewidywania przedsiębiorstw co do rozwoju sytuacji w kolejnych miesiącach są optymistyczne. Może to oznaczać osłabienie lub nawet zatrzymanie tendencji spadkowej.

2. Jak zazwyczaj oceny zmian koniunktury w pierwszym kwartale różniły się we wszystkich badanych przekrojach i zmieniały się naprzemiennie w kolejnych miesiącach.

W ciągu trzech miesięcy dzielących luty 2019 r. od listopada 2018 r. wartość wskaźnika koniunktury liczonego dla przedsiębiorstw prywatnych zwiększyła o 10,5 pkt, zaś dla publicznych wzrost wartości wskaźnika wyniósł 3,3 pkt. Obecnie wartości wskaźnika wynoszą odpowiednio: 3,7 i -2,9 pkt.

W przekroju według wielkości przedsiębiorstwa dla wszystkich grup zanotowano kwartalny wzrost wartości wskaźnika koniunktury; największy, o 17,3 pkt, dla przedsiębiorstw zatrudniających od 51 do 250 pracowników. I tylko dla tej grupy odnotowano także roczny wzrost wartości wskaźnika (o 14,1 pkt). W pozostałych grupach koniunktura w skali roku pogorszyła się. Najmniejszy kwartalny wzrost wartości wskaźnika, o 2,1 pkt, odnotowano dla przedsiębiorstw zatrudniających ponad 500 pracowników. Dla tej grupy odnotowano także największy spadek w skali roku, wynoszący 23 pkt, a zarazem najniższą wartość wskaźnika w lutym, -8,8 pkt. Z kolei najwyższą wartość, 14,5 pkt, wskaźnik przyjął dla przedsiębiorstw zatrudniających od 51 do 250 pracowników.

Także w przekroju według głównych grup produktowych poprawa koniunktury w skali kwartału miała miejsce we wszystkich grupach. Największy przyrost wartości wskaźnika, o 16,5 pkt, odnotowano dla przedsiębiorstw produkujących dobra konsumpcyjne trwałego użytku, a najmniejszy dla produkcji dóbr inwestycyjnych (o 5,3 pkt). W skali roku natomiast dla tej grupy odnotowano spadek wartości wskaźnika o 11,3 pkt. W pozostałych grupach produktowych koniunktura poprawiła się w skali roku; najbardziej w produkcji dóbr konsumpcyjnych trwałego użytku (wartość IRGIND wzrosła o 13,4 pkt). W lutym najwyższą wartość, 3,0 pkt, odnotowano dla produkcji półproduktów, a najniższą, 1,4 pkt, dla produkcji trwałych dóbr konsumpcyjnych.

W przekroju regionalnym kwartalną poprawę koniunktury odnotowano we wszystkich makroregionach, poza makroregionem północnym. Wskaźnik koniunktury dla tego makroregionu zmniejszył swoją wartość o 4,8 pkt. W pozostałych makroregionach nastąpiła poprawa koniunktury. Roczne zmiany wartości wskaźnika były bardziej zróżnicowane. Wzrosty wartości IRGIND odnotowano dla makroregionów: północno-zachodniego, wschodniego i województwa mazowieckiego.

Najwyższą wartość w lutym, 14,2 pkt, wskaźnik koniunktury przyjął dla makroregionu północno-zachodniego, a najniższą, -6,4 pkt, dla makroregionu centralnego.

3. Tak jak w poprzednich kwartałach odpowiedzi na poszczególne pytania ankiety, dotyczące zarówno stanu bieżącego jak i przyszłego, były zróżnicowane. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji w styczniu zmniejszyła się o 2,8 pkt, a w lutym wzrosła o 14,9 pkt. W porównaniu z listopadem ub. r. zwiększyła się o 1,0 pkt. W skali roku natomiast odnotowano spadek o 4,0 pkt. Wartość salda jest wyższa od długookresowej średniej, lecz w przebiegu składnika cyklicznego ciągle utrzymuje się tendencja spadkowa. Przewidywania co do przyszłych zmian wielkości produkcji są optymistyczne. W związku z pozytywnym oddziaływaniem czynników sezonowych należy spodziewać się dalszego wzrostu wielkości produkcji.

Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zamówień ogółem spadła w styczniu o 4,6 pkt, a w lutym zwiększyła się o 9,7 pkt. Od listopada zmniejszyła się o 1,0 pkt. Jest wyższa od wartości z lutego 2018 roku o 2,8 pkt. Z kolei wartość salda dot. zamówień eksportowych rosła i w styczniu, i lutym, odpowiednio o: 0,7 i 3,0 pkt. W ciągu trzech ostatnich miesięcy zmniejszyła się jednak o 1,3 pkt, z poziomu -10,5 do -12 pkt. Zmiana w skali roku była także ujemna i wyniosła -2,7 pkt. W przebiegu składowych cyklicznych obu sald utrzymują się tendencje spadkowe. Prognozy producentów są jednak optymistyczne.

Poziom zapasów rósł zarówno w styczniu (o 1,3 pkt) jak i lutym (o 0,2 pkt). Od listopada 2018 r. wartość salda zwiększyła się o 0,3 pkt i obecnie wynosi 4,1 pkt. W porównaniu z lutym 2018 r. jest wyższa o 3,7 pkt. Przedsiębiorstwa prywatne i publiczne znacznie różnią się między sobą w ocenie zmian wielkości zapasów. Utrzymuje się tendencja wzrostowa trwająca od połowy 2017 r. Wartości salda są wyższe od długookresowej średniej.

Także ceny wyrobów gotowych rosły przez kolejne dwa miesiące pierwszego kwartału. Obecna wartość salda wynosi 16,9 pkt i jest wyższa o 6,8 pkt od wartości z listopada oraz lutego ub. roku. Wartości salda od ponad dwóch lat są wyższe od wielookresowej średniej. Firmy spodziewają się dalszego wzrostu cen w kolejnych miesiącach.

Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zatrudnienia zmniejszyła się w styczniu i zwiększyła w lutym. Jest wyższa niż w listopadzie 2018 r. o 5,2 pkt, lecz niższa od wartości z lutego o 5,6 pkt. Widoczna od blisko dwóch lat w przebiegu składnika cyklicznego tendencja spadkowa utrzymuje się. Ankietowani producenci zarówno w styczniu jak i lutym przewidywali wzrost wielkości zatrudnienia.

Opinie przedsiębiorstw prywatnych i publicznych o ich sytuacji finansowej zarówno w styczniu jak i w lutym były odmienne. Podobnie zróżnicowane były przewidywania. Od listopada 2018 r. wartość salda ogółem zmniejszyła się o 16,5 pkt, a w skali roku spadek wyniósł 12,5 pkt. W przebiegu składnika cyklicznego nasila się tendencja spadkowa, a wartości salda przez ostatnie miesiące utrzymują się poniżej wieloletniej średniej. Przewidywania przedsiębiorstw są umiarkowanie optymistyczne.

Oceny ogólnej kondycji gospodarki polskiej w ciągu kwartału pogorszyły się – wartość salda zmniejszyła się od listopada o 4,5 pkt. Jest również niższa od wartości sprzed roku (o 15,9 pkt). W przebiegu składowej cyklicznej od ponad roku utrzymuje się trend spadkowy. W lutym odnotowano wprawdzie wzrost wartości salda (o 5,9 pkt) względem stycznia, jednak producenci pesymistycznie oceniają przyszłe perspektywy rozwojowe polskiej gospodarki.

W ciągu kwartału wartość salda odpowiedzi na pytanie o przeciętny jednostkowy koszt produkcji zwiększyła się o 5,7 pkt i wynosi 56,7 pkt. Jest wyższa od poziomu sprzed roku o 6,2 pkt. Przedsiębiorstwa przewidują obniżenie się tempa wzrostu kosztów w kolejnym kwartale.

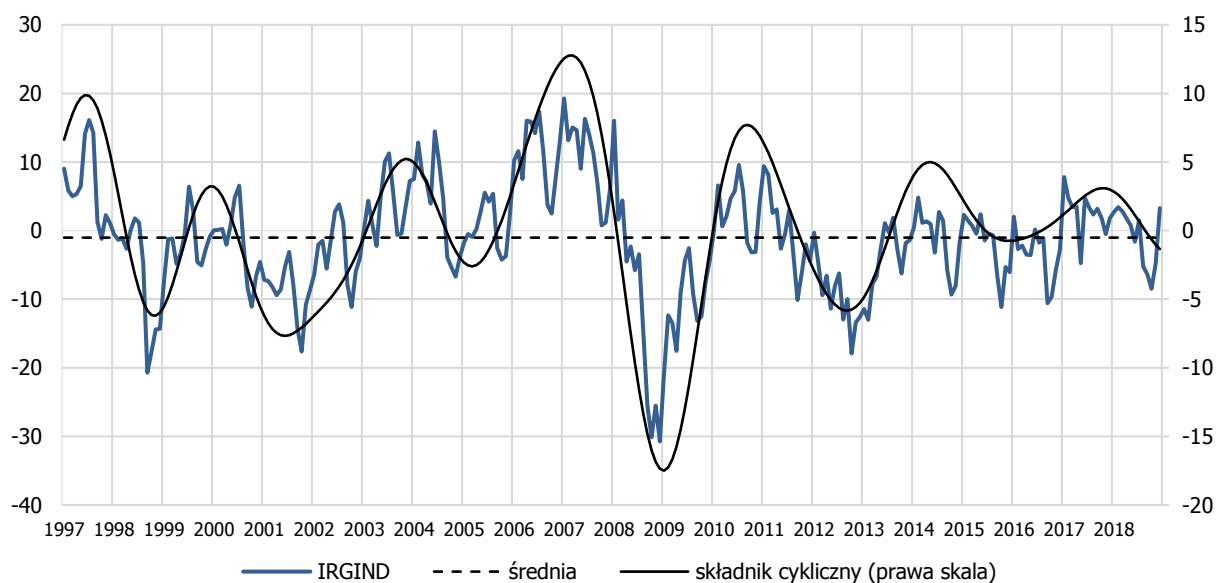
W ciągu kwartału obniżył się – i to znacznie (o 4,1 pkt proc.) – stopień wykorzystania mocy produkcyjnych. Wynosi obecnie 70,2% i jest niższy niż rok wcześniej o 0,1 pkt proc. Firmy nie przewidują zmiany stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych w najbliższych miesiącach.

W ciągu kwartału o 6,6 pkt zmniejszyła się wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji na eksport. Wynosi obecnie -12 pkt i jest niższa od wartości sprzed roku o 11,3 pkt. Kwartalnemu spadkowi eksportu towarzyszy spadek konkurencyjności naszych towarów na rynkach zagranicznych oraz wzrost korzyści z eksportu w porównaniu do korzyści z produkcji na rynek krajowy. W przebiegu składnika cyklicznego salda produkcji eksportowej utrzymuje się tendencja spadkowa.

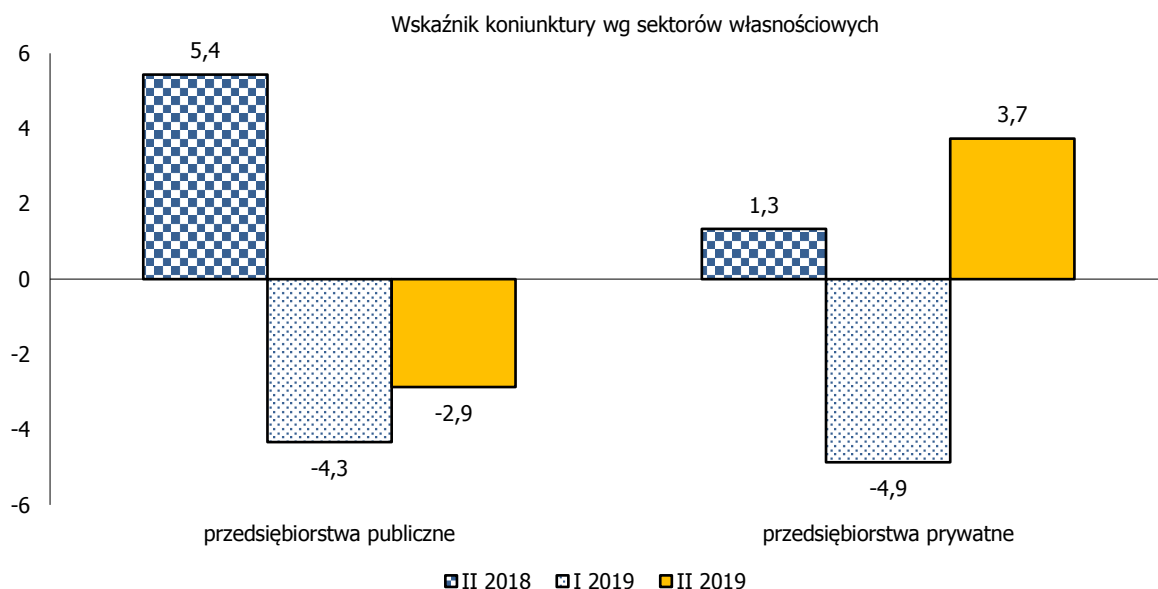
4. Odnotowano wzrost uciążliwości najbardziej dokuczliwych barier działalności gospodarczej. O 5,2 pkt proc., do poziomu 48,9%, zwiększył się odsetek przedsiębiorstw, które narzekają na niedostateczny popyt krajowy. W dalszej kolejności wymieniane są: bariera podatkowa (43,6%, wzrost o 2,3 pkt proc.), brak wykwalifikowanej siły roboczej (42,5%, spadek o 2,0 pkt proc.) oraz bariera prawna (41,7%, wzrost o 2,4 pkt proc.).

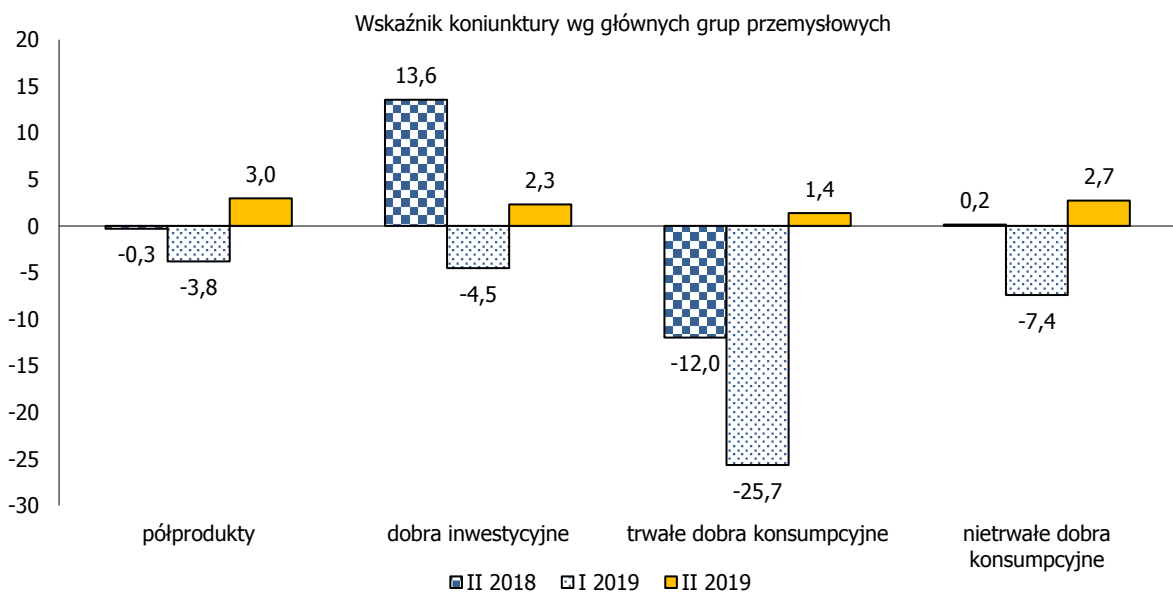
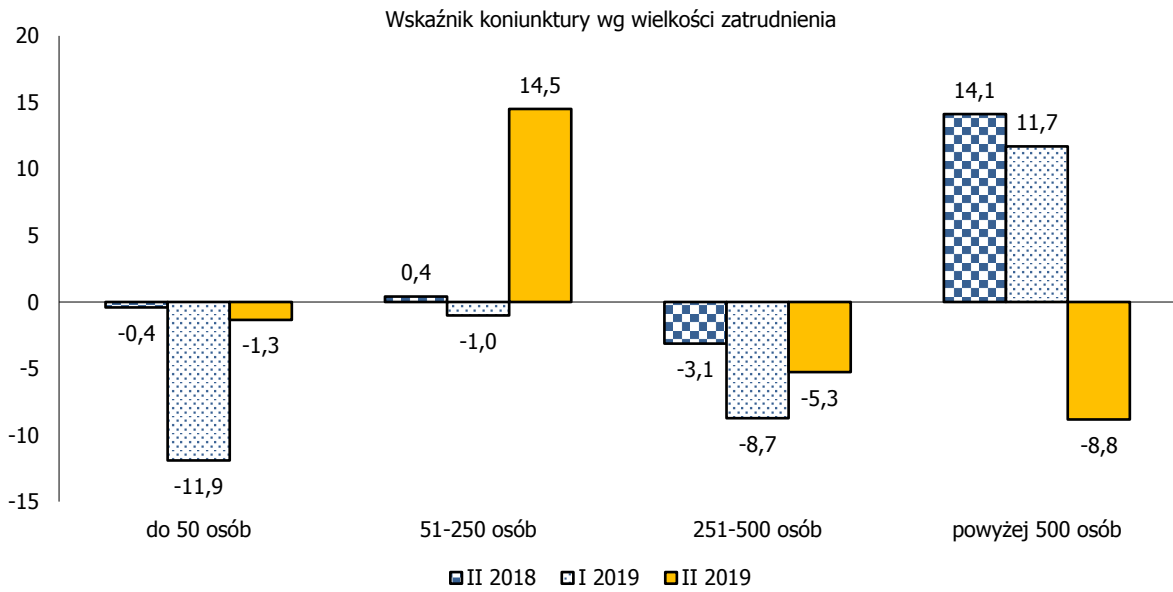
2. Wyniki szczegółowe

WSKAŹNIK KONIUNKTURY

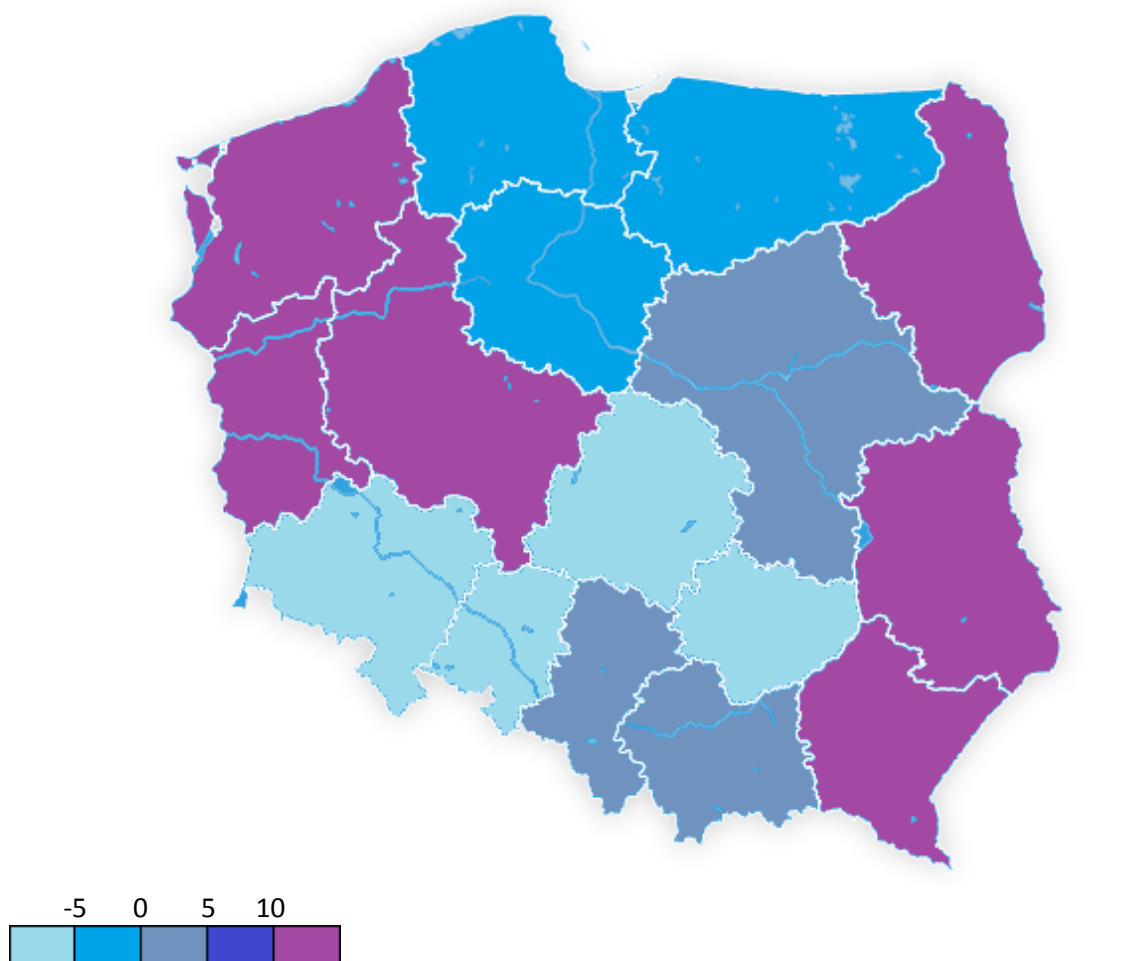

składowe salda	II'18	X'18	XI'18	XII'18	I'19	II'19
1. wielkość produkcji – przewidywania	13,9	-9,5	-11,1	-12,6	4,4	19,2
2. wielkość zamówień – stan	-8,0	-3,4	-4,2	-10,3	-14,9	-5,2
3. zapasy - stan	0,4	2,7	3,8	2,6	3,9	4,1
wskaźnik koniunktury (IRGIND): $(1.+2.-3.)/3$	1,8	-5,2	-6,4	-8,5	-4,8	3,3

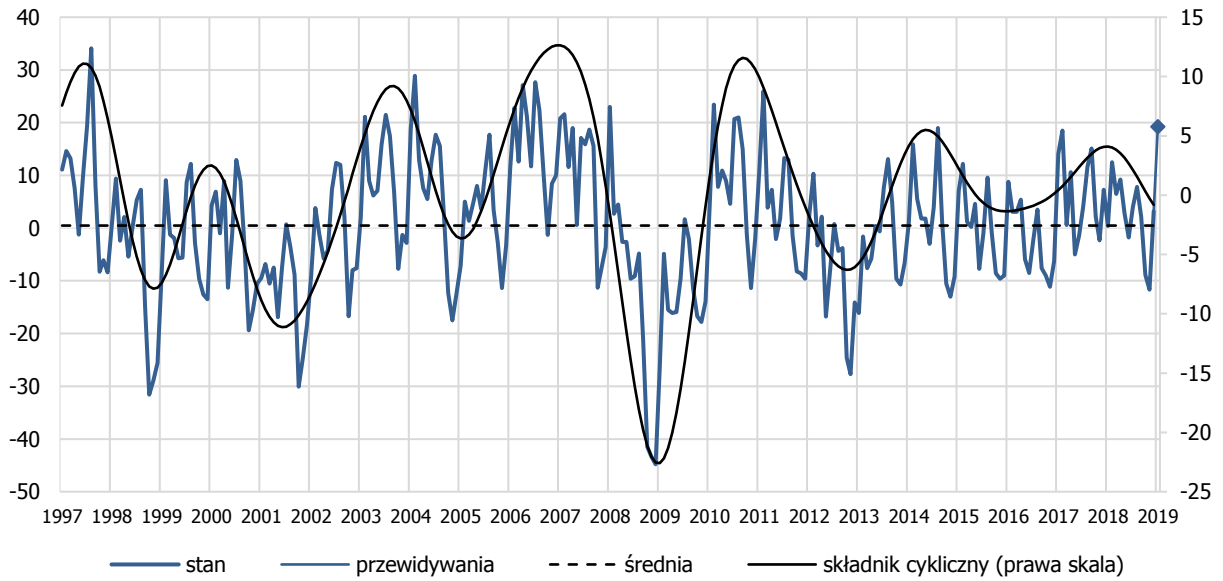

Wskaźnik koniunktury wg makroregionów

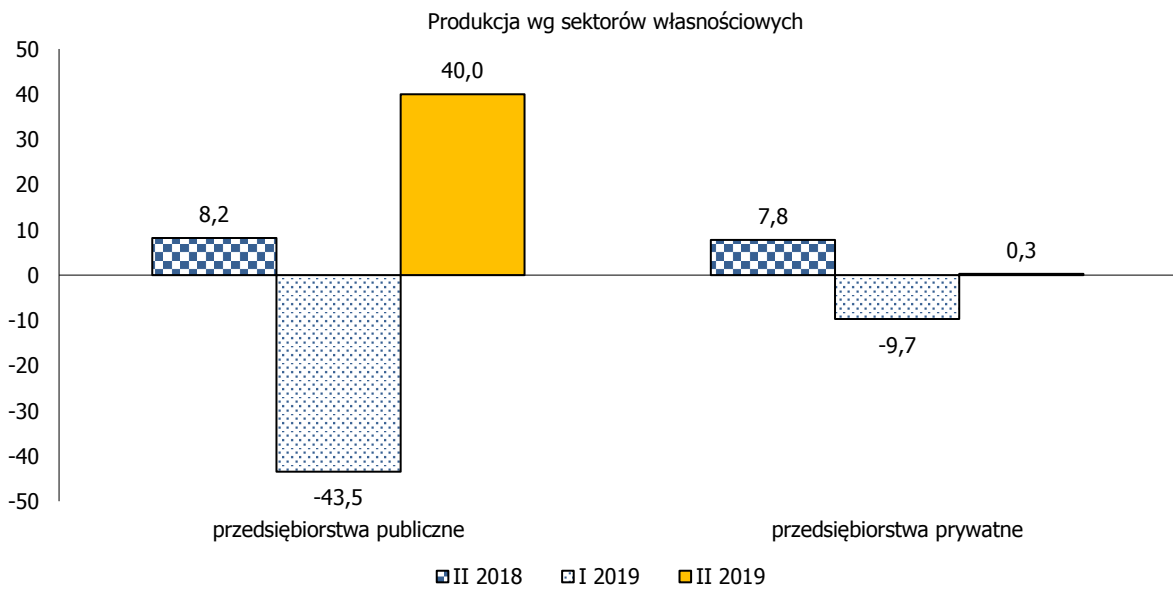

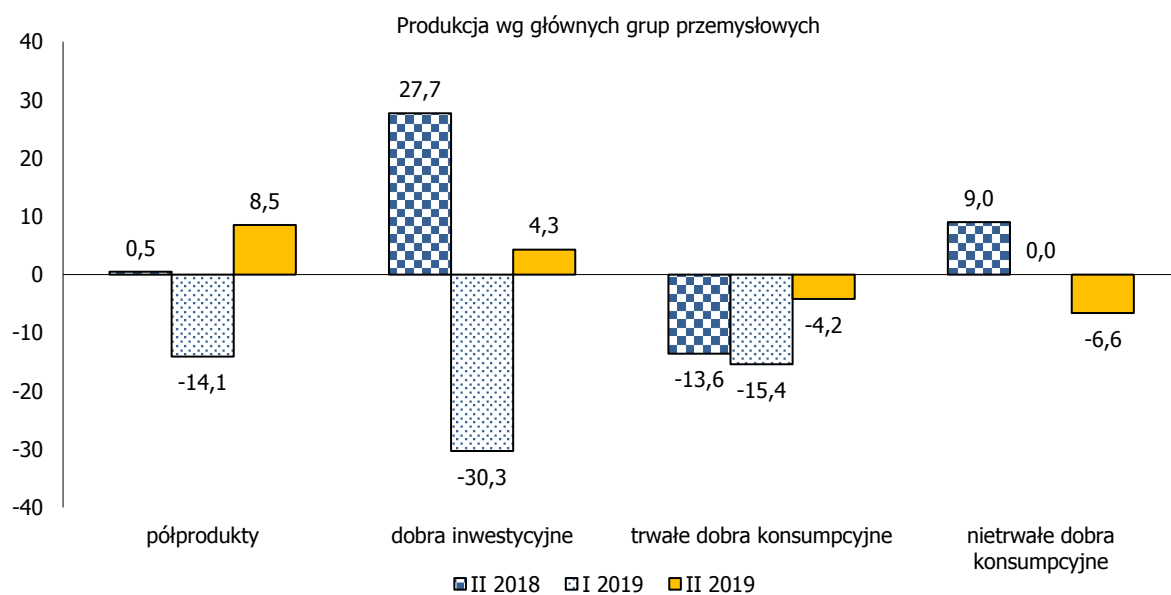
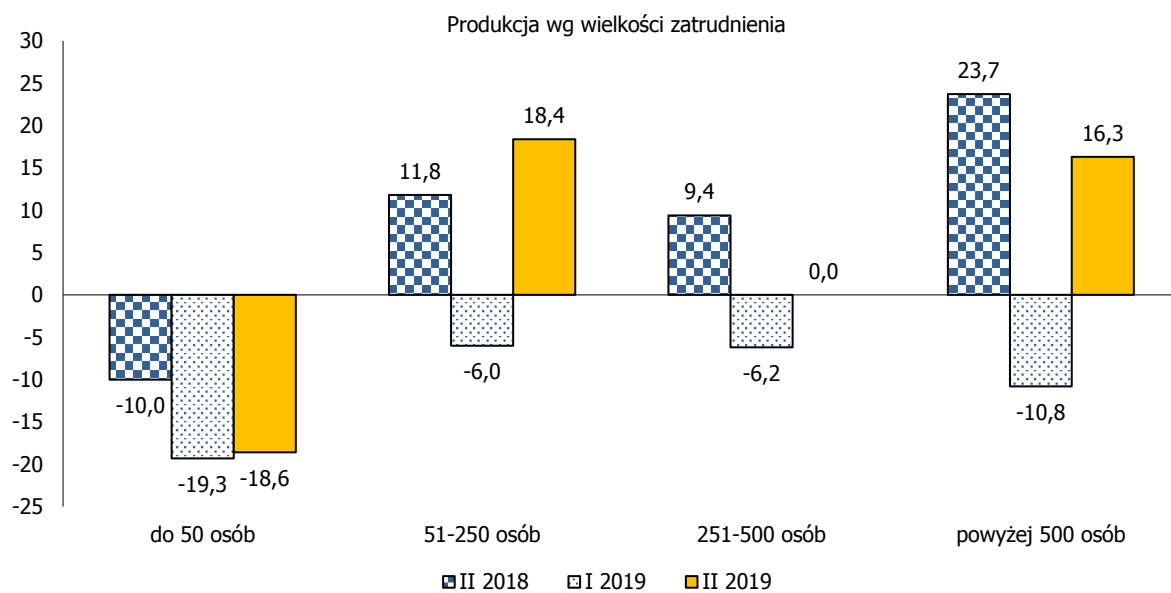
	II'18	I'19	II'19
Południowy (województwa: małopolskie i śląskie)	5,8	4,1	3,5
Północno-zachodni (województwa: lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie)	11,0	-4,0	14,2
Południowo-zachodni (województwa: dolnośląskie i opolskie)	7,3	-0,9	-6,1
Północny (województwa: kujawsko-pomorskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie)	2,2	-15,1	-2,5
Centralny (województwa: łódzkie i świętokrzyskie)	-5,9	-8,1	-6,4
Wschodni (województwa: lubelskie, podkarpackie i podlaskie)	1,8	-0,7	15,8
Województwo mazowieckie	-14,3	-6,2	0,7

PRODUKCJA

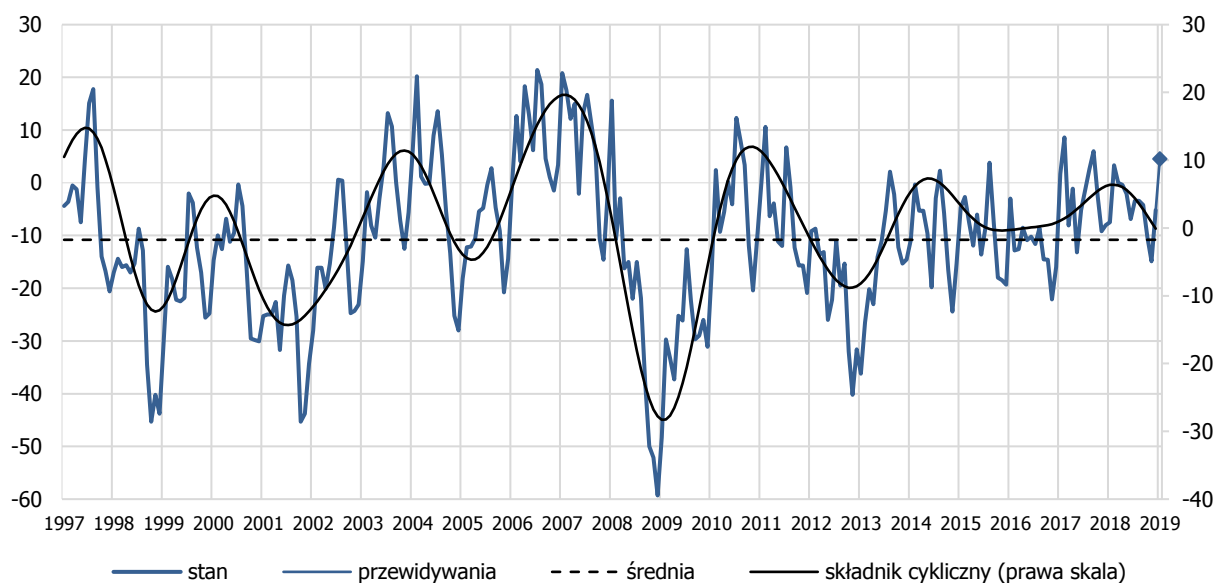

	II'18	XI'18	XII'18	I'19	II'19	przewidywania
wzrost	25,6	25,5	19,4	16,9	23,2	33,3
brak zmiany	56,2	51,2	52,2	54,5	56,9	52,5
spadek	18,3	23,3	28,3	28,6	20,0	14,2
saldo (1.-3.)	7,3	2,2	-8,9	-11,7	3,2	19,2

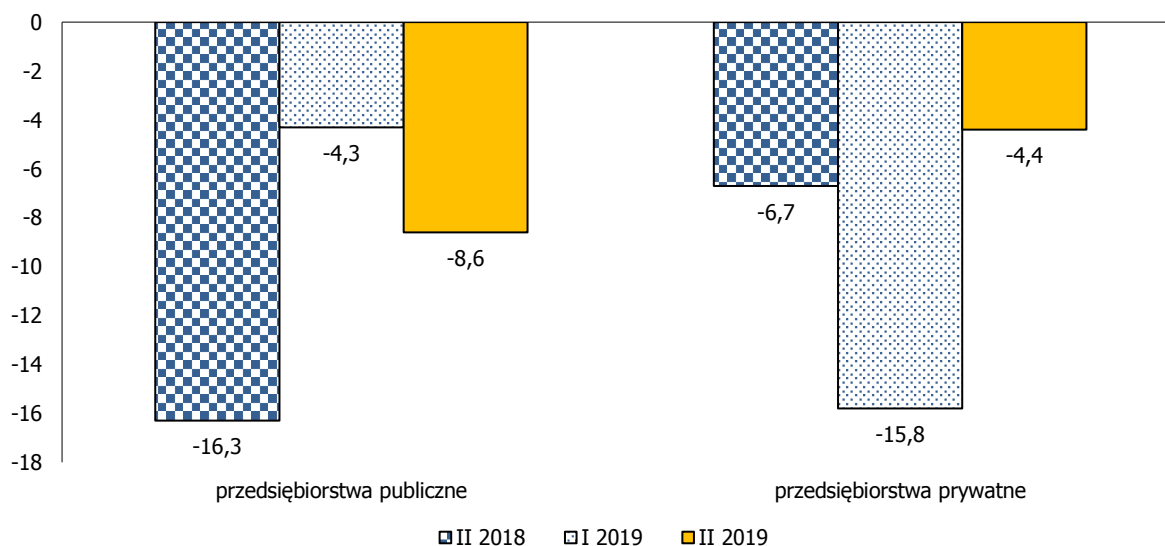

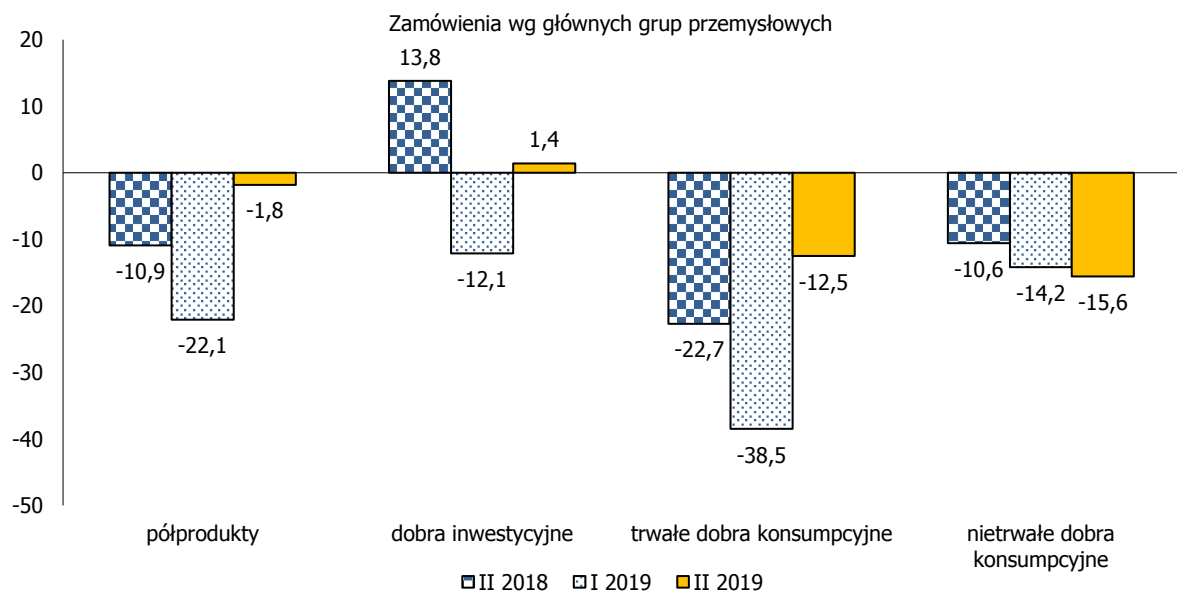
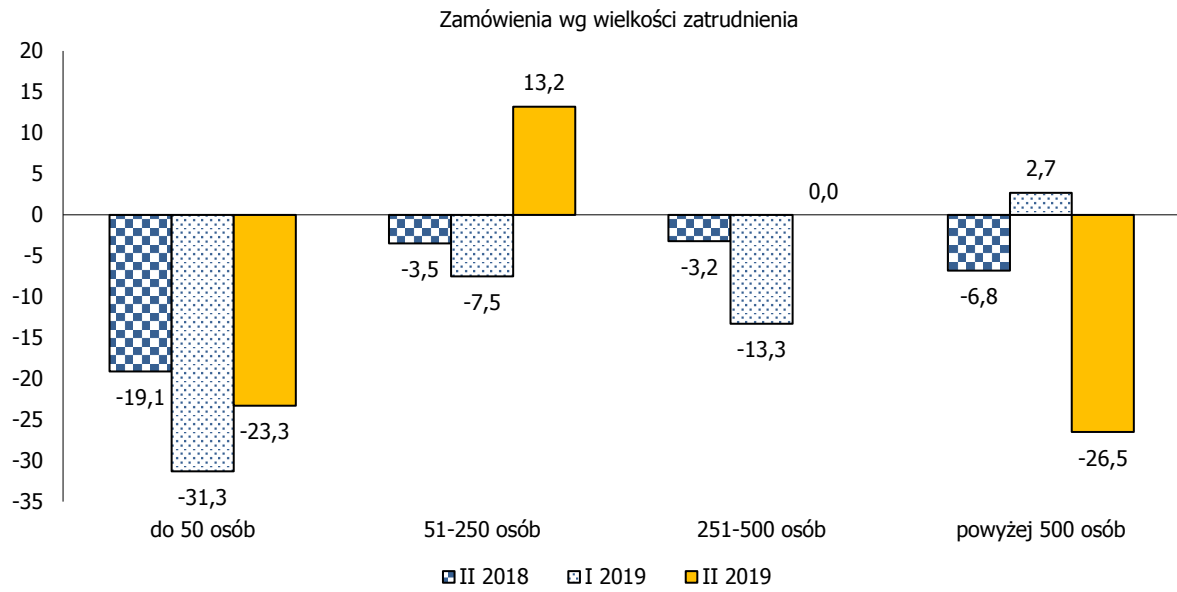
Zamówienia ogółem

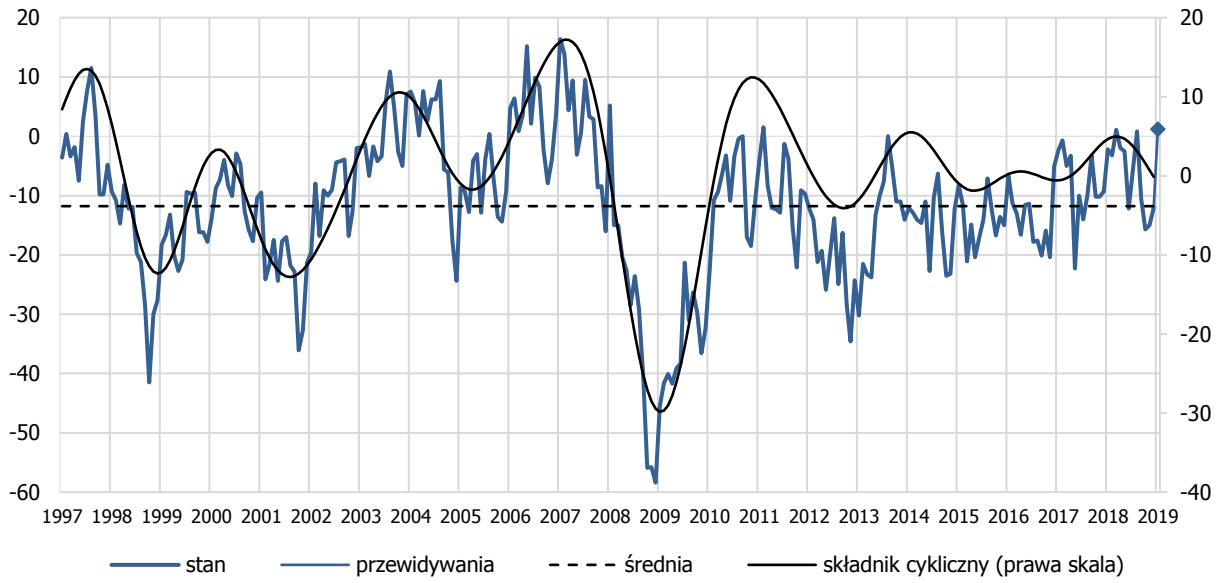
	II'18	XI'18	XII'18	I'19	II'19	przewidywania
wzrost	17,5	21,5	17,8	16,8	23,2	25,0
brak zmiany	57,0	52,7	54,1	51,5	48,4	54,5
spadek	25,5	25,7	28,1	31,7	28,4	20,5
saldo (1.-3.)	-8,0	-4,2	-10,3	-14,9	-5,2	4,5

Zamówienia wg sektorów własnościowych

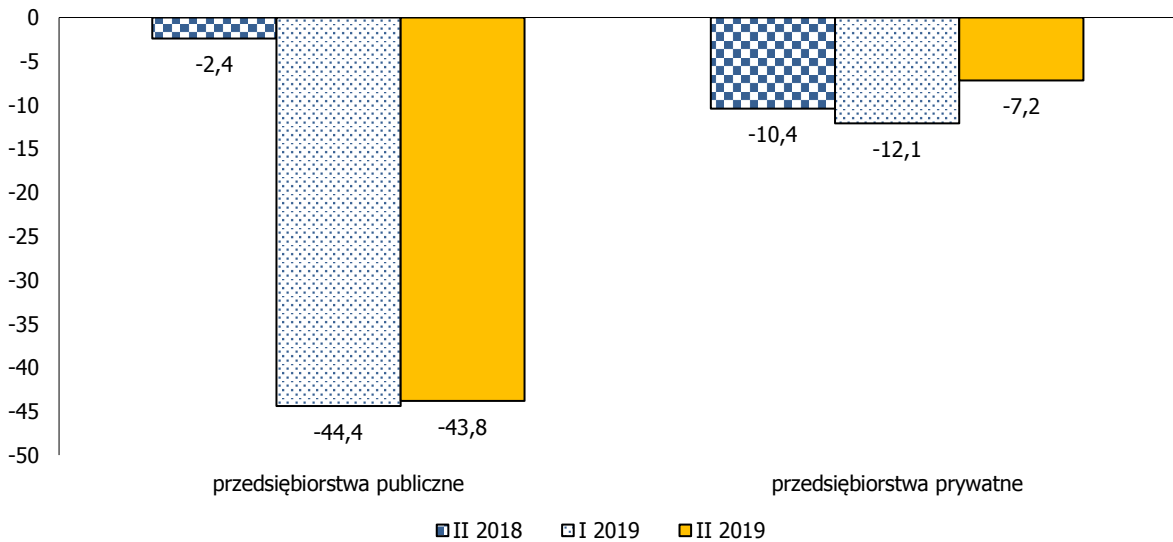

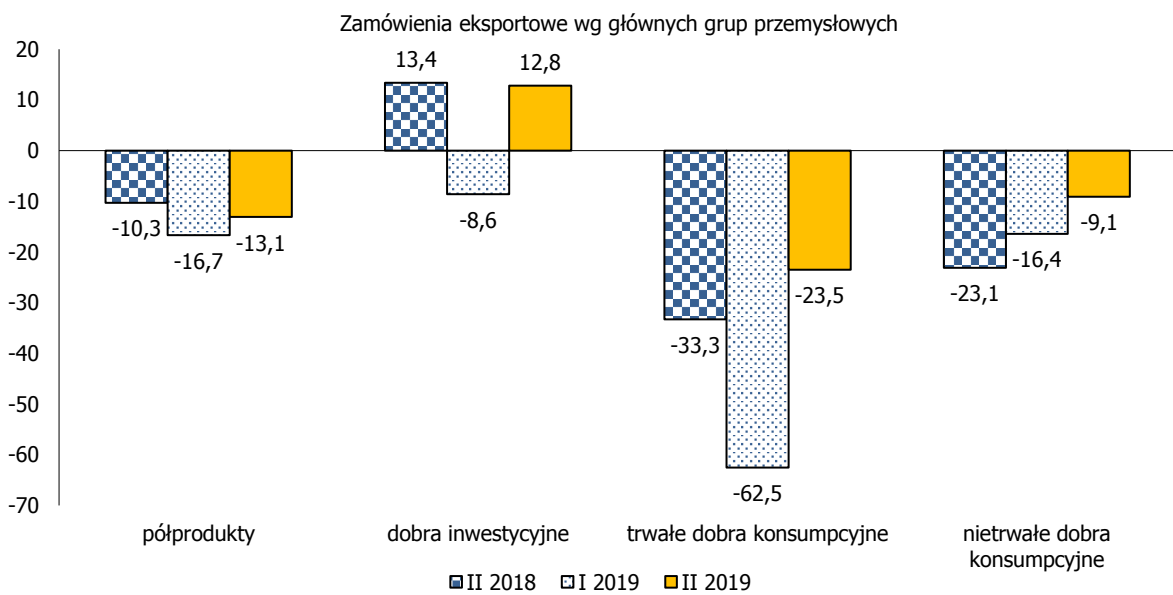
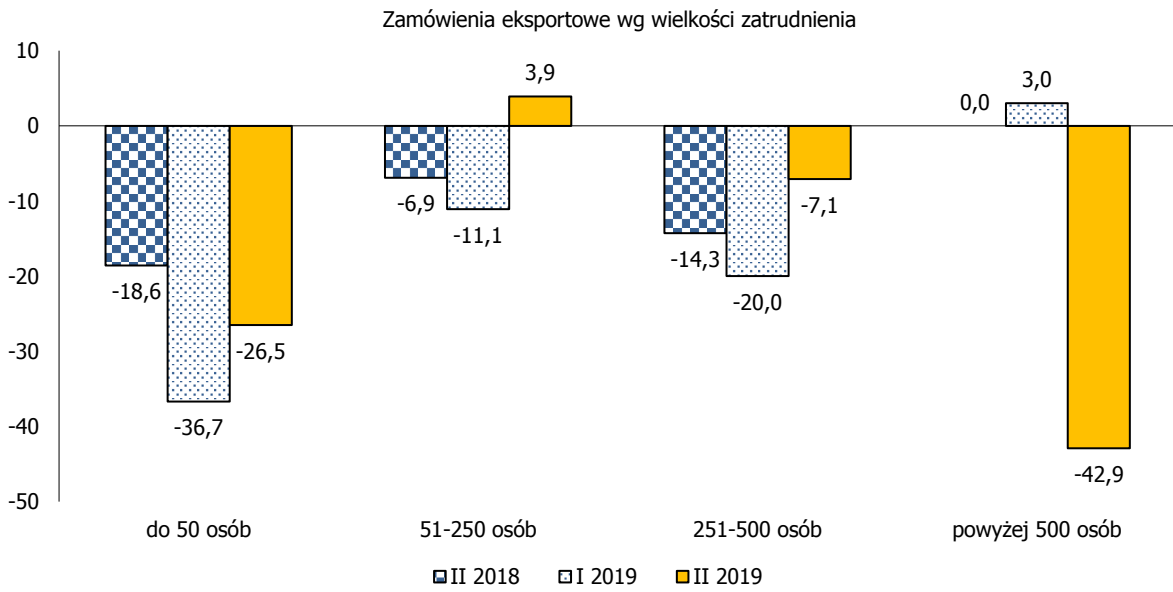
Zamówienia eksportowe

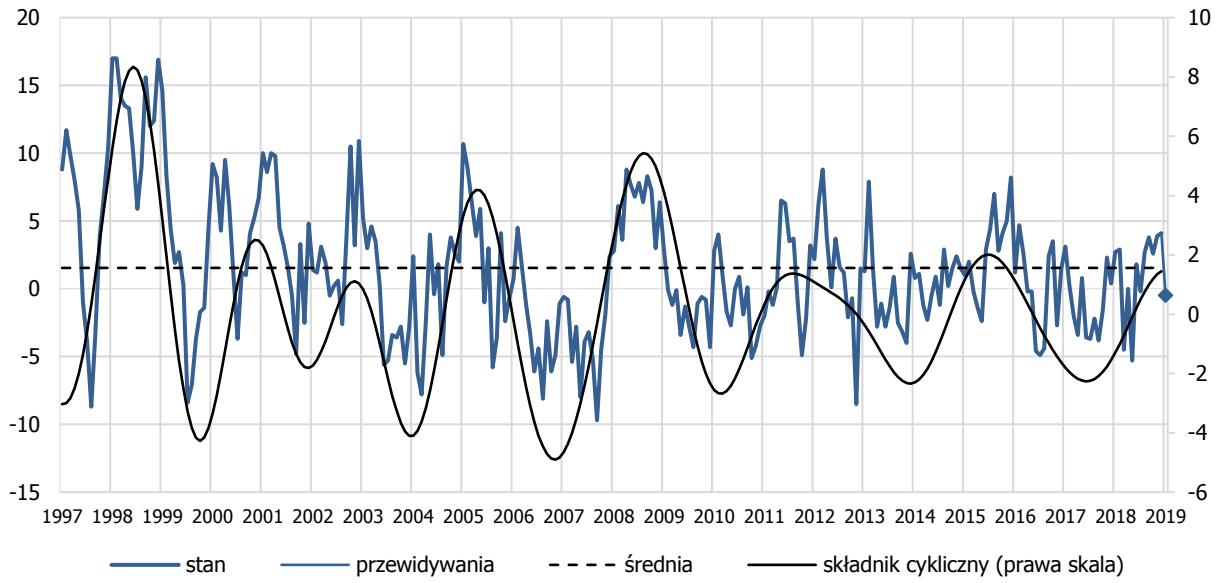
	II'18	XI'18	XII'18	I'19	II'19	przewidywania
wzrost	17,1	19,1	13,3	17,5	20,3	27,3
brak zmiany	56,4	51,3	57,6	50,0	47,3	46,7
spadek	26,5	29,6	29,0	32,5	32,4	26,0
nie dotyczy	51,1	65,2	63,5	73,5	60,2	59,5
saldo (1.-3.)	-9,3	-10,5	-15,7	-15,0	-12,0	1,2

Zamówienia eksportowe wg sektorów własnościowych

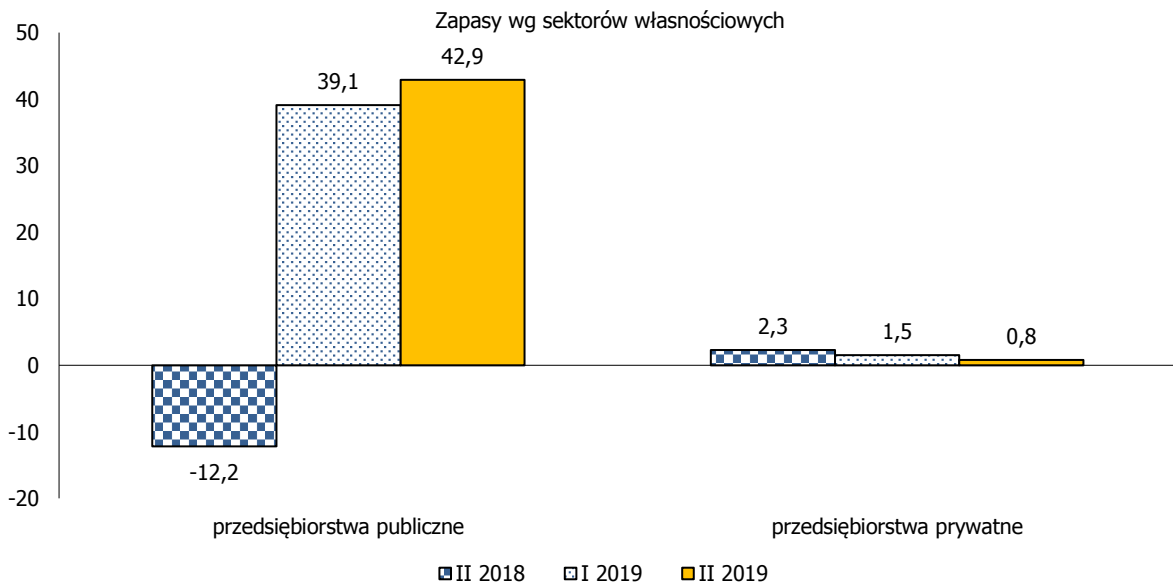

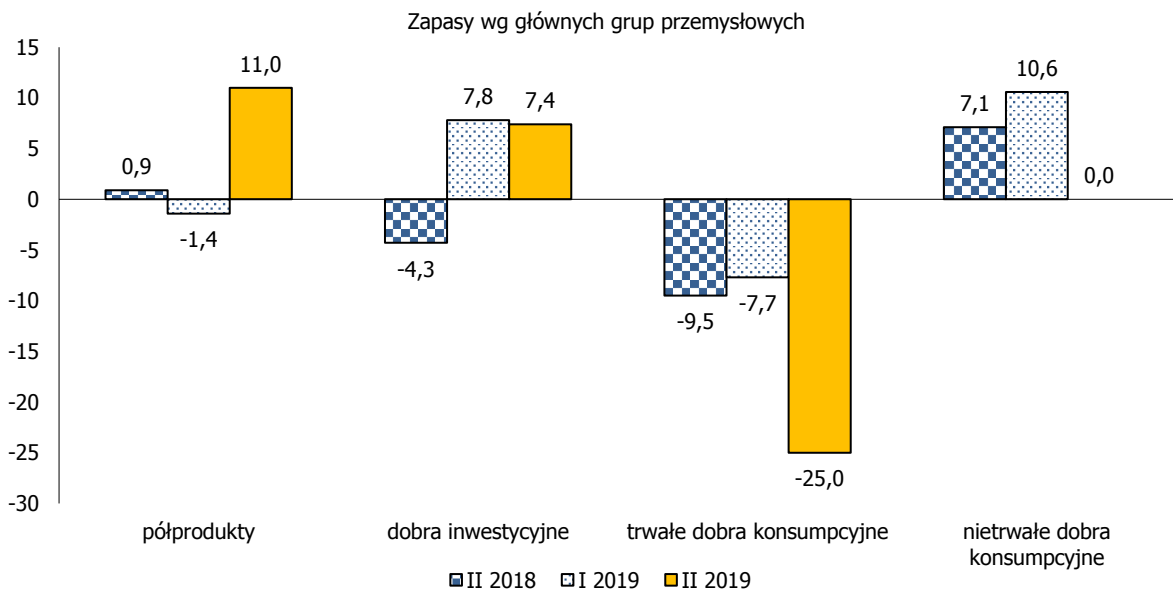
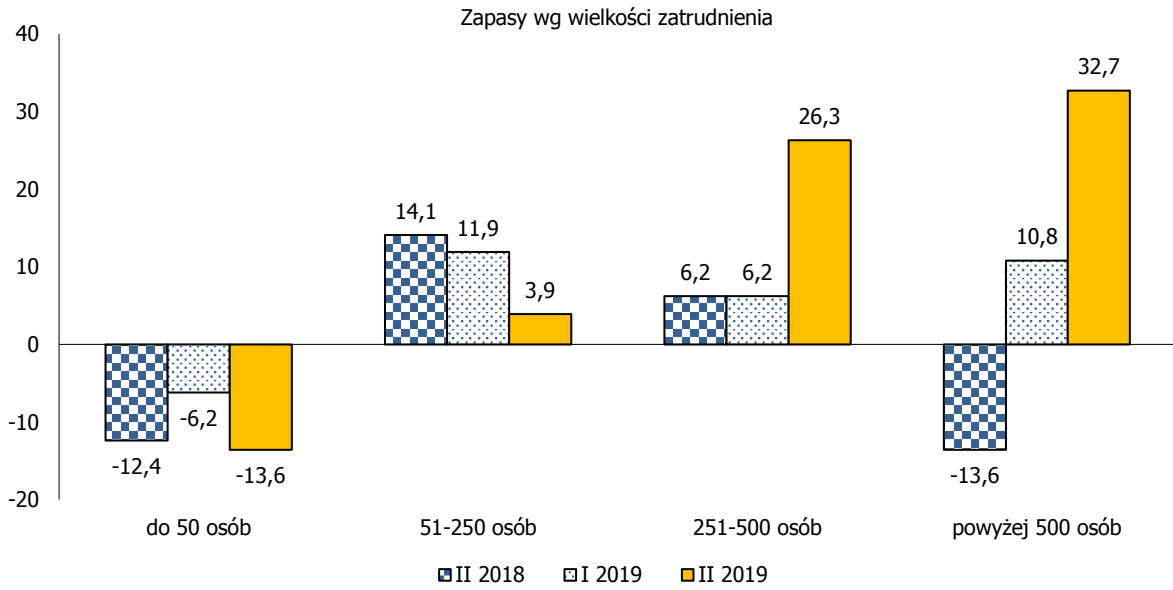

Zapasy

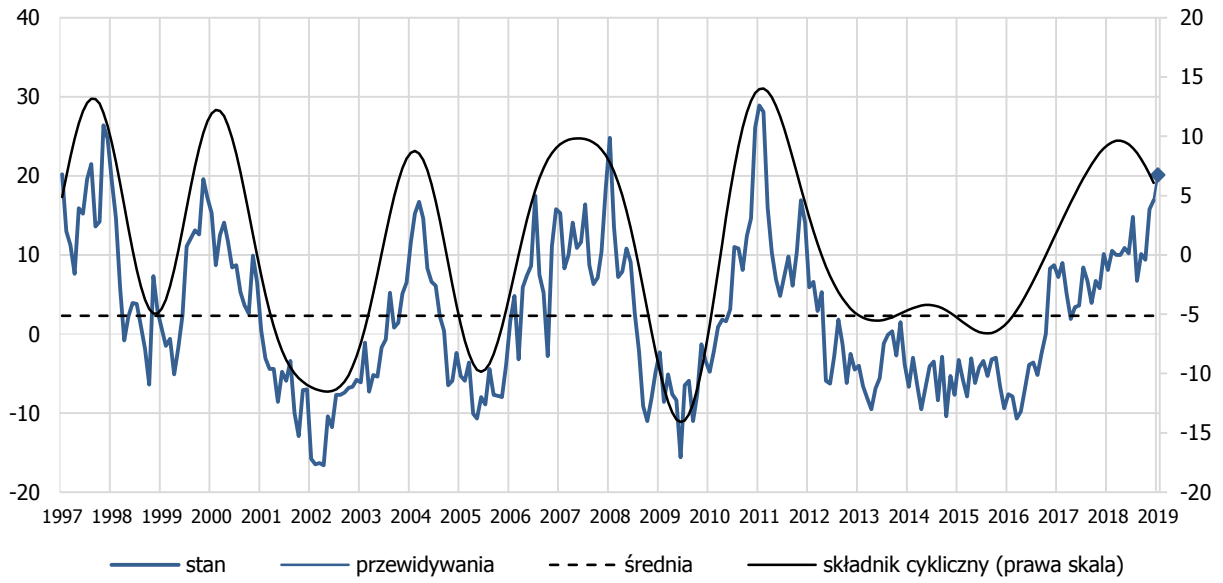

	II'18	XI'18	XII'18	I'19	II'19	przewidywania
wzrost	13,5	18,3	18,0	15,9	15,7	9,9
brak zmiany	73,5	67,1	66,7	72,1	72,6	79,7
spadek	13,1	14,6	15,4	12,0	11,7	10,4
saldo (1.-3.)	0,4	3,8	2,6	3,9	4,1	-0,5

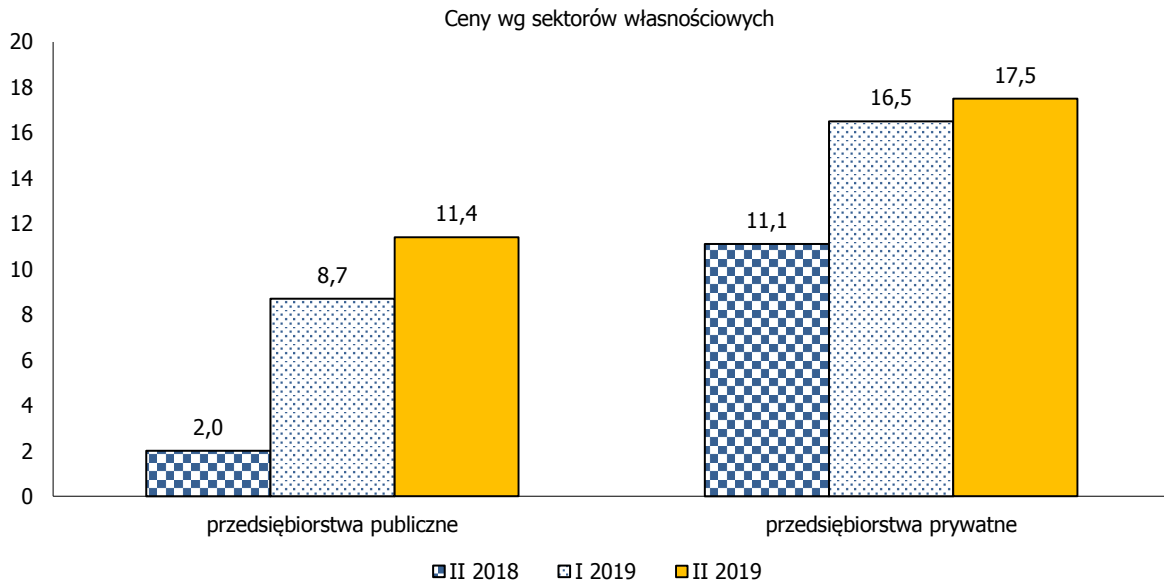

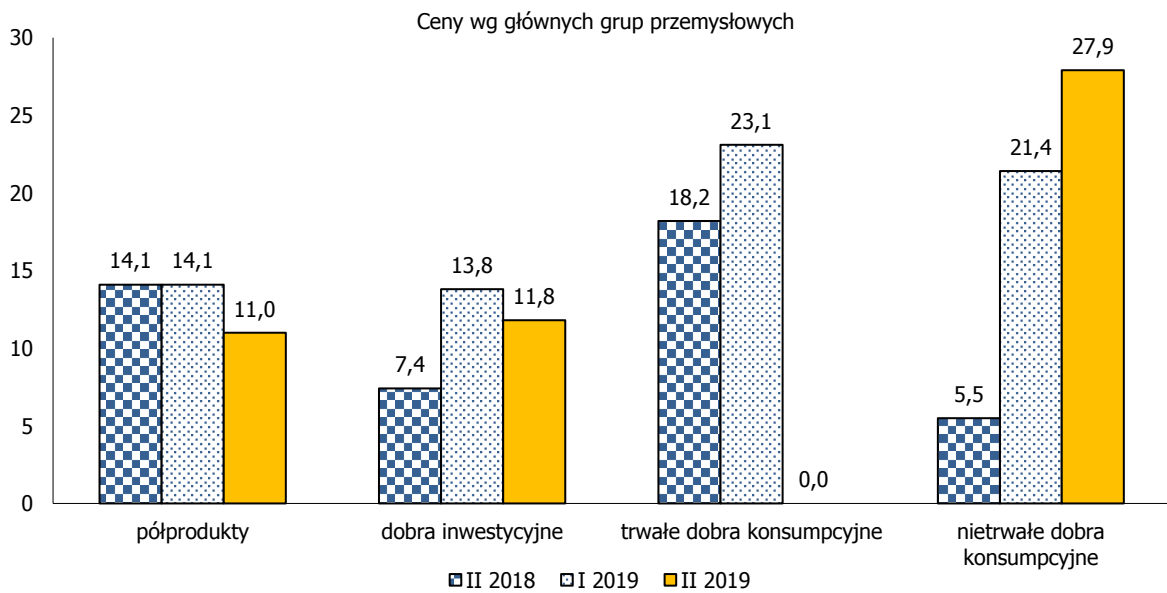
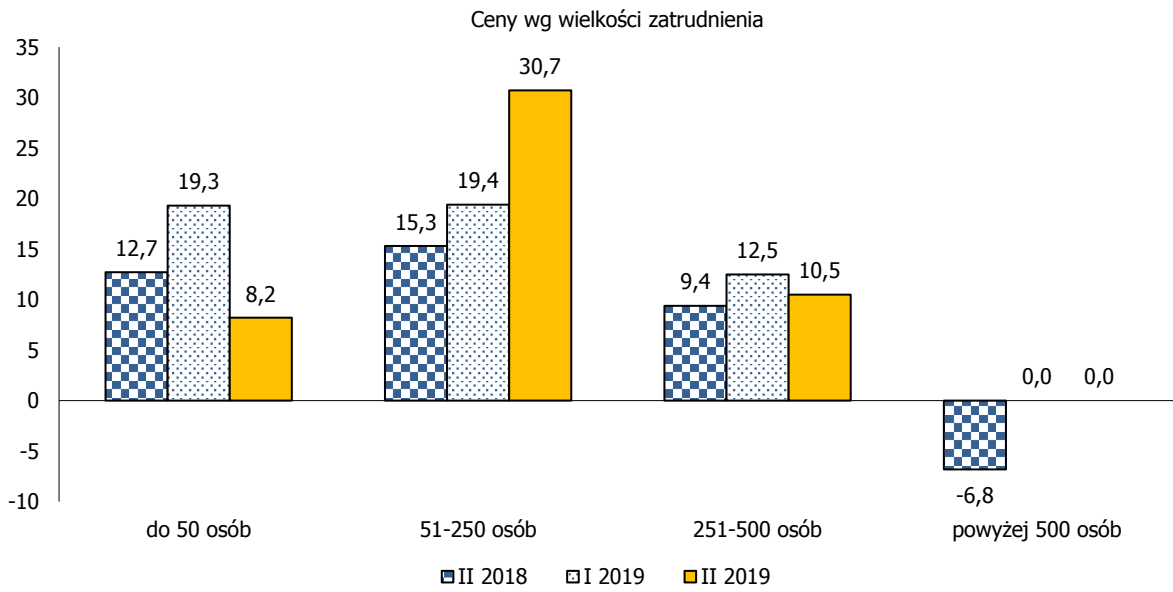

Ceny

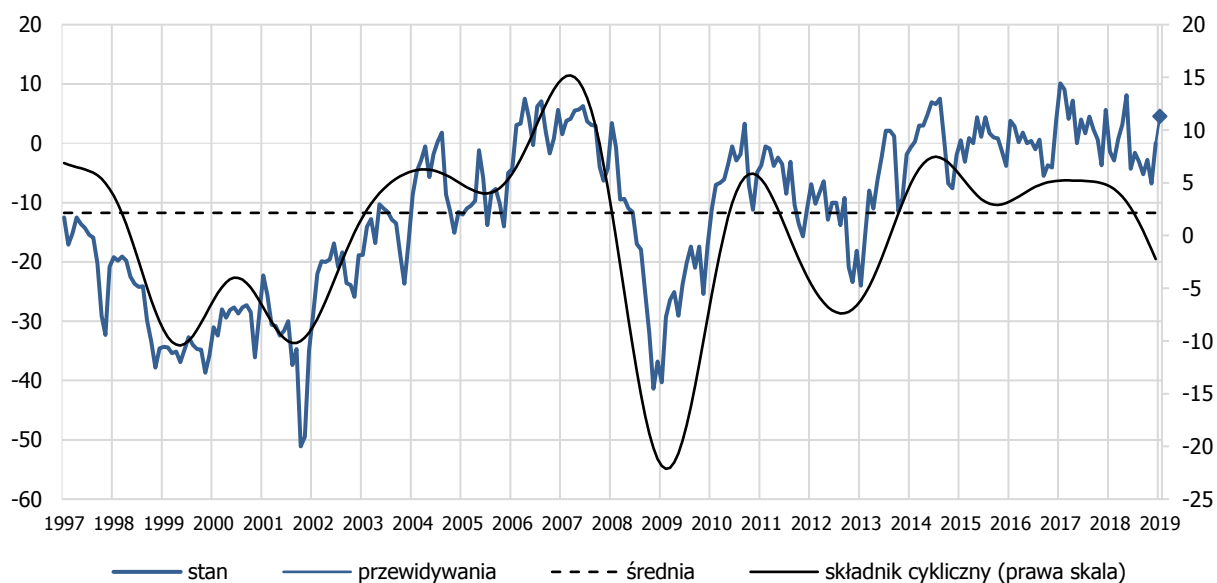

	II'18	XI'18	XII'18	I'19	II'19	przewidywania
wzrost	19,4	16,0	15,0	22,1	21,9	25,4
brak zmiany	71,3	78,1	79,4	71,6	73,0	69,3
spadek	9,3	5,9	5,6	6,3	5,0	5,3
saldo (1.-3.)	10,1	10,1	9,4	15,8	16,9	20,1

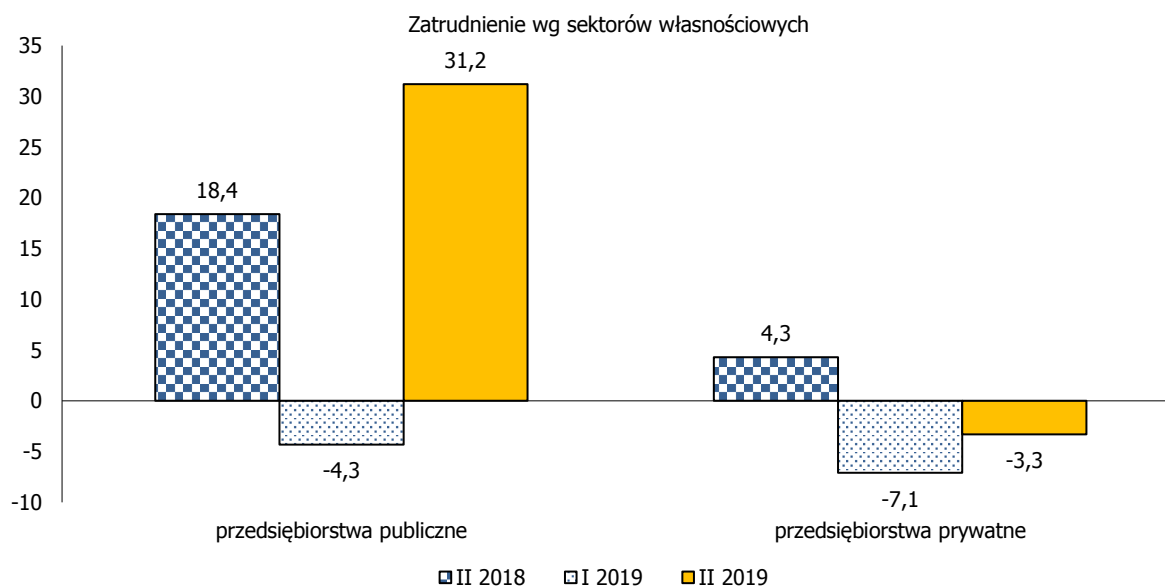

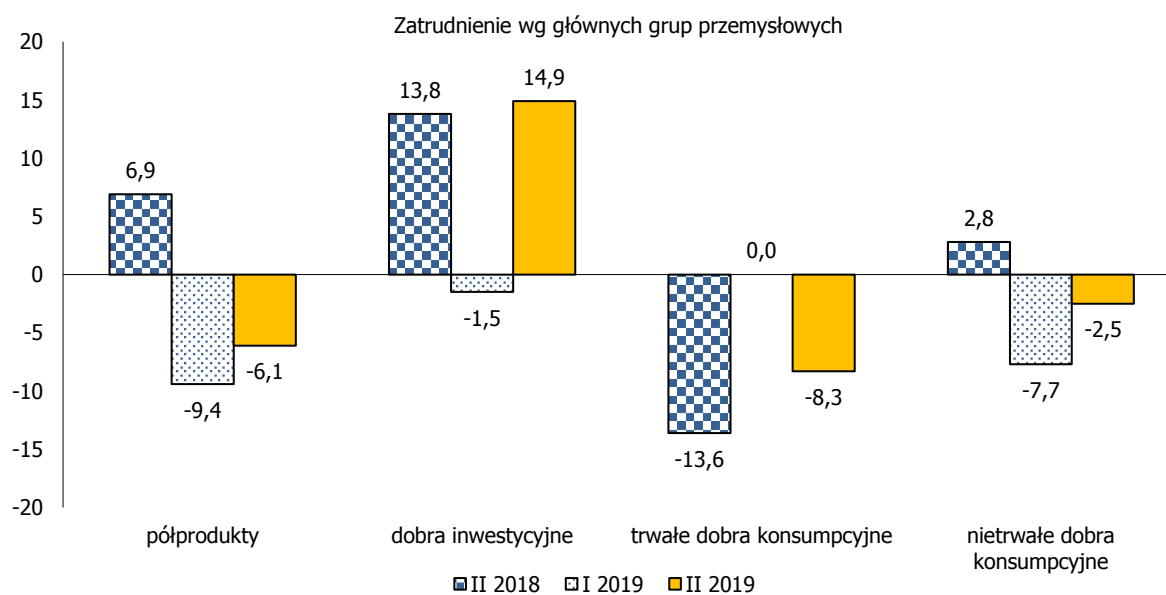
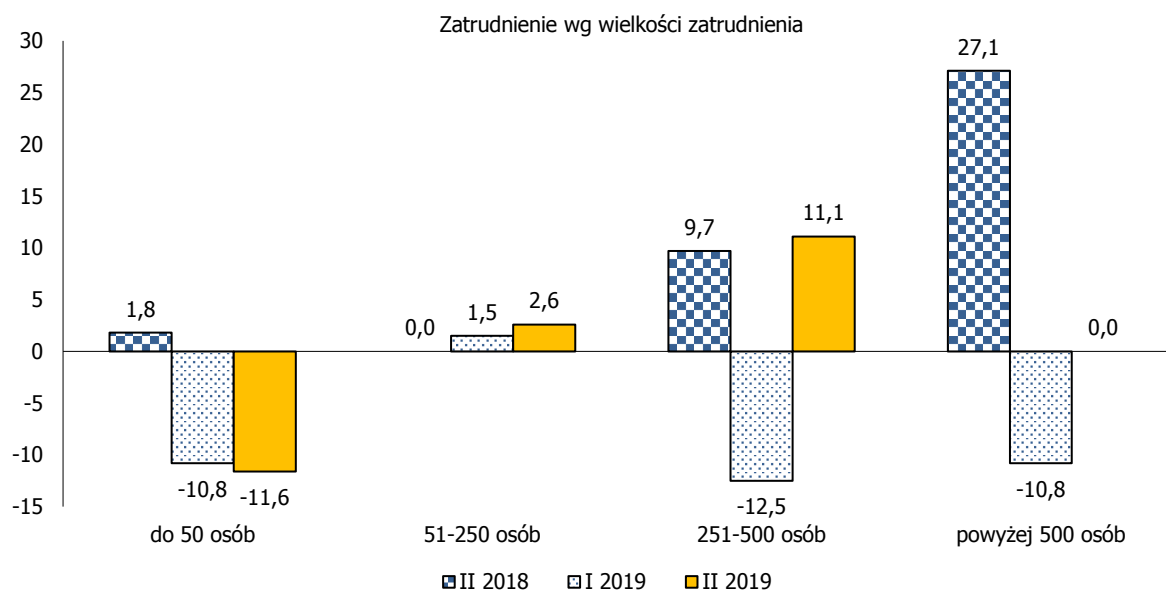

Zatrudnienie

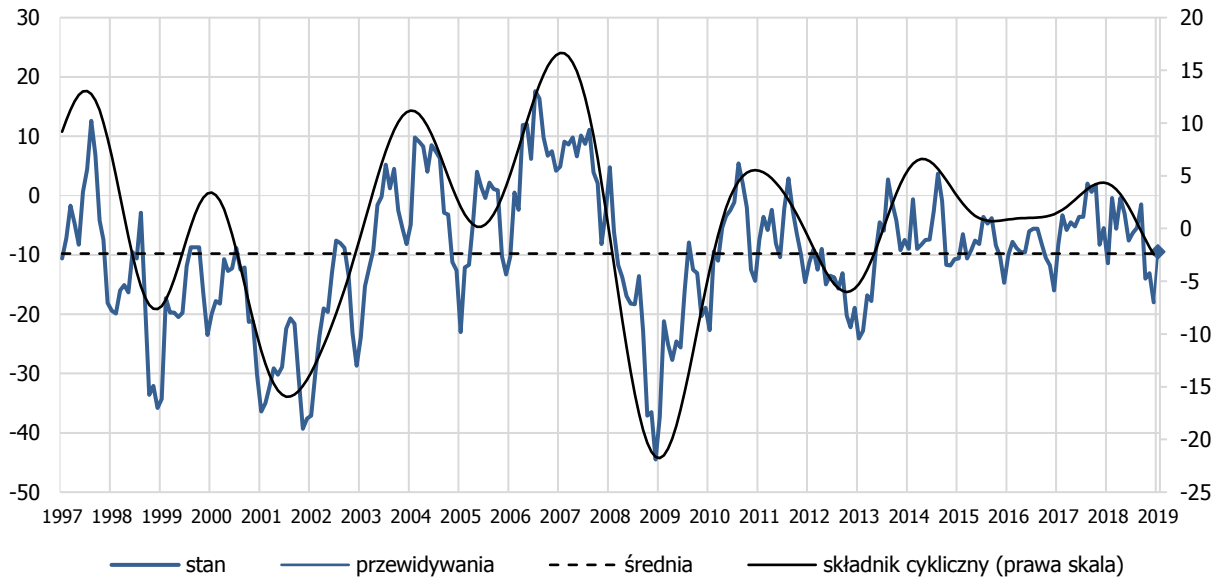

	II'18	XI'18	XII'18	I'19	II'19	przewidywania
wzrost	17,2	12,0	13,6	12,0	15,6	18,0
brak zmiany	71,3	70,7	69,9	69,2	68,8	68,6
spadek	11,6	17,2	16,5	18,8	15,6	13,5
saldo (1.-3.)	5,6	-5,2	-3,8	-6,8	0,0	4,5

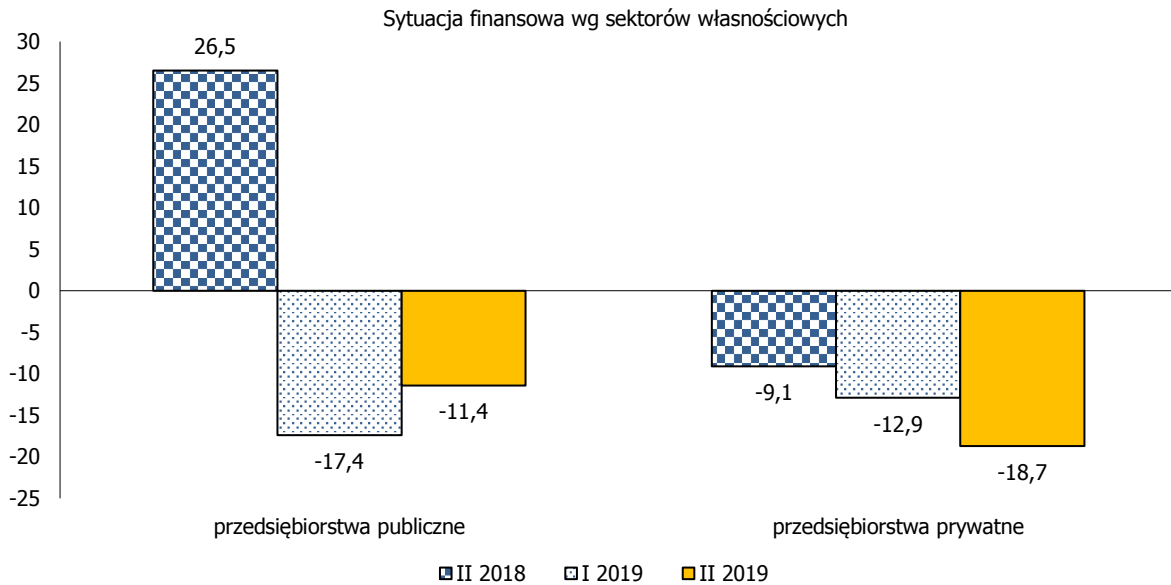

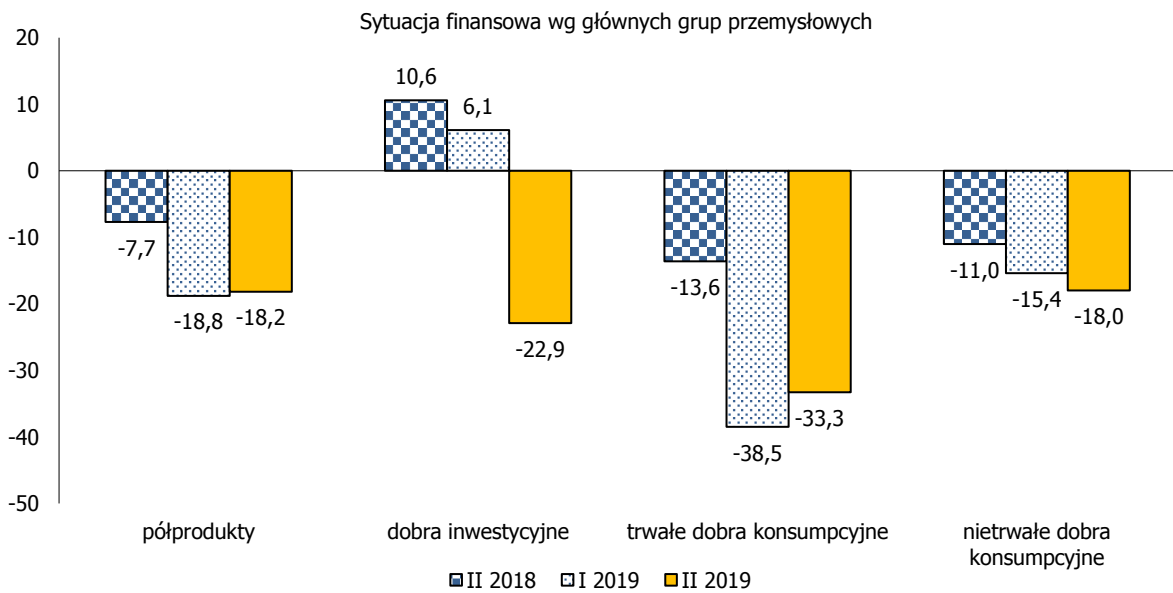
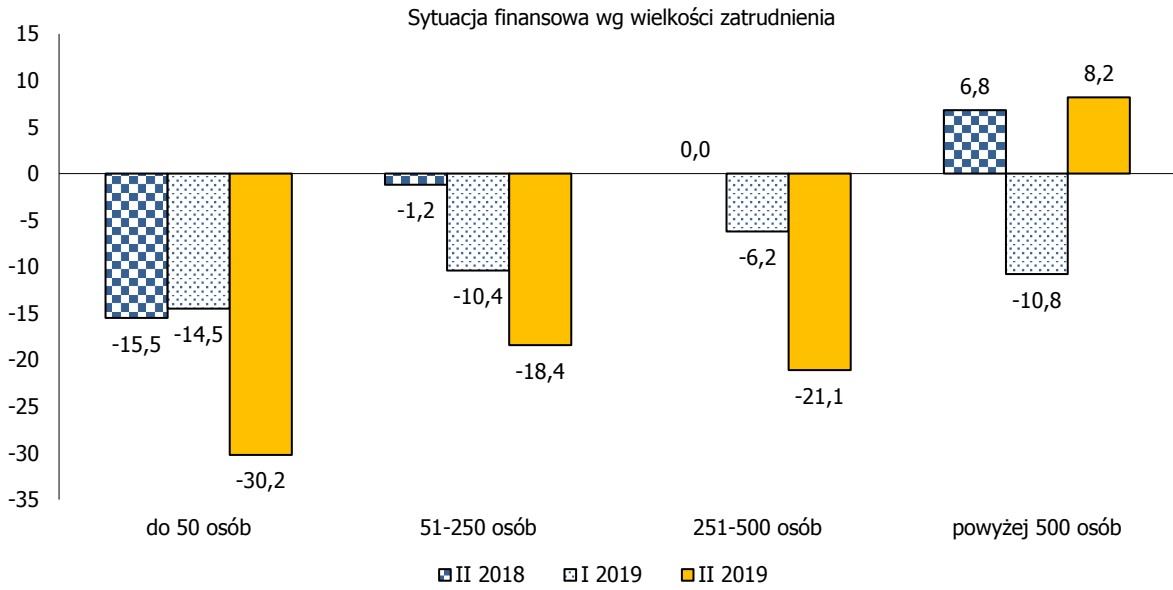

Sytuacja finansowa

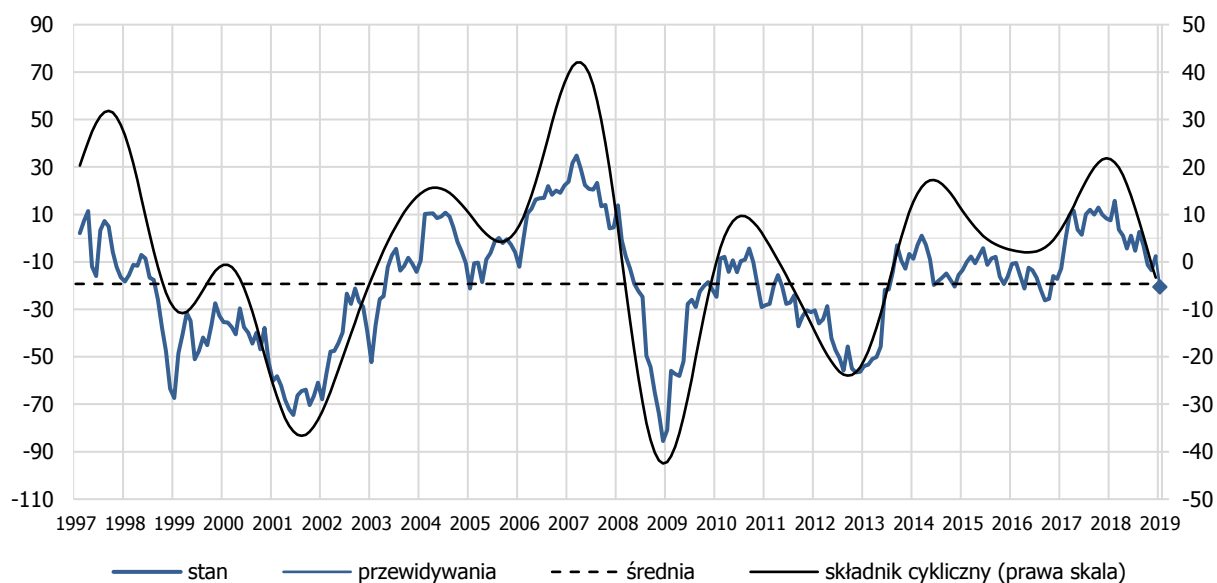

	II'18	XI'18	XII'18	I'19	II'19	przewidywania
poprawa	11,3	16,2	12,9	12,3	10,2	14,2
brak zmiany	71,9	66,2	60,3	62,4	61,6	62,1
pogorszenie	16,8	17,7	26,9	25,3	28,2	23,7
saldo (1.-3.)	-5,5	-1,5	-14,0	-13,1	-18,0	-9,5

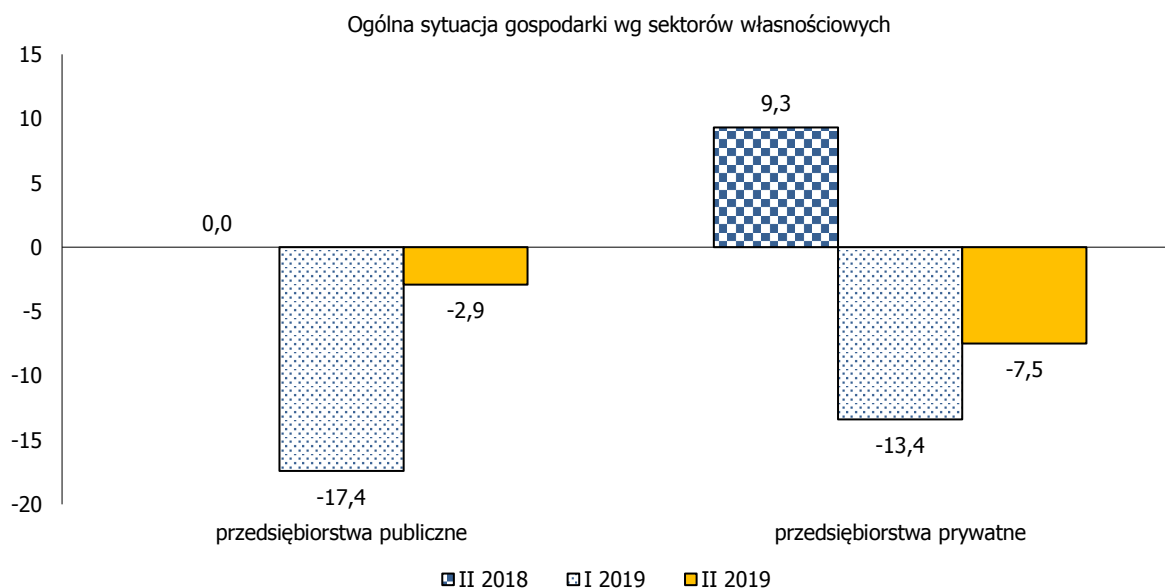

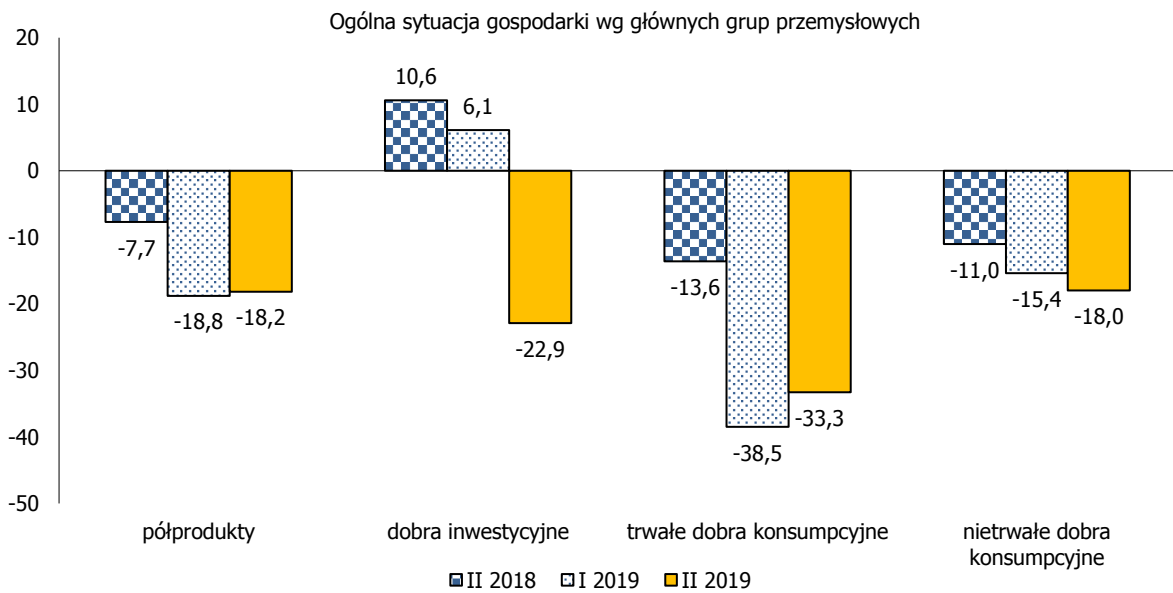
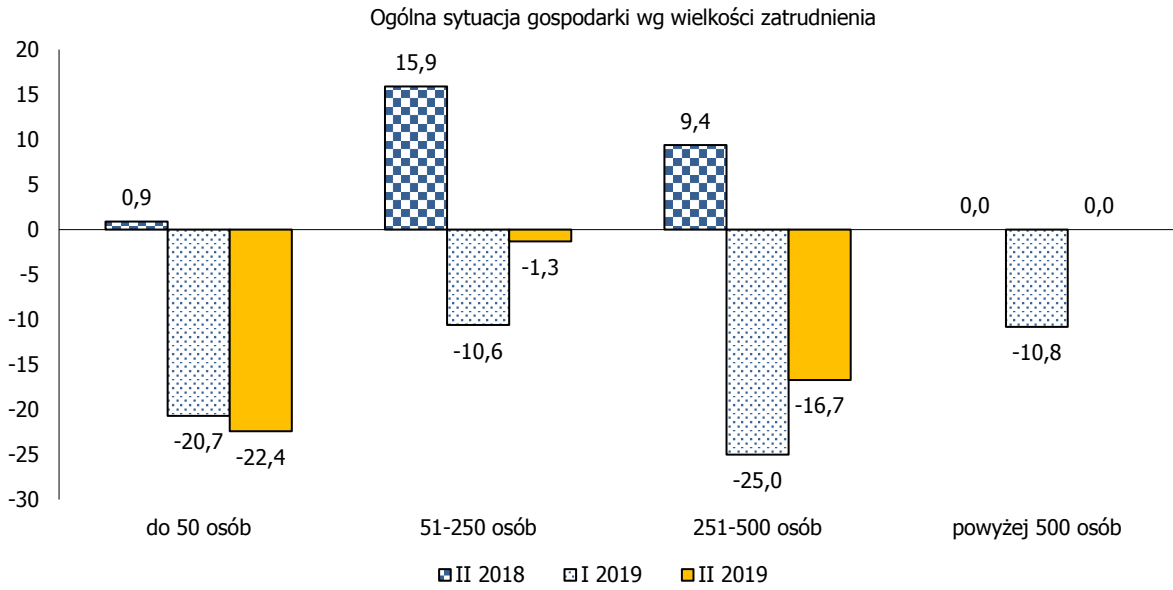

Ogólna sytuacja gospodarki

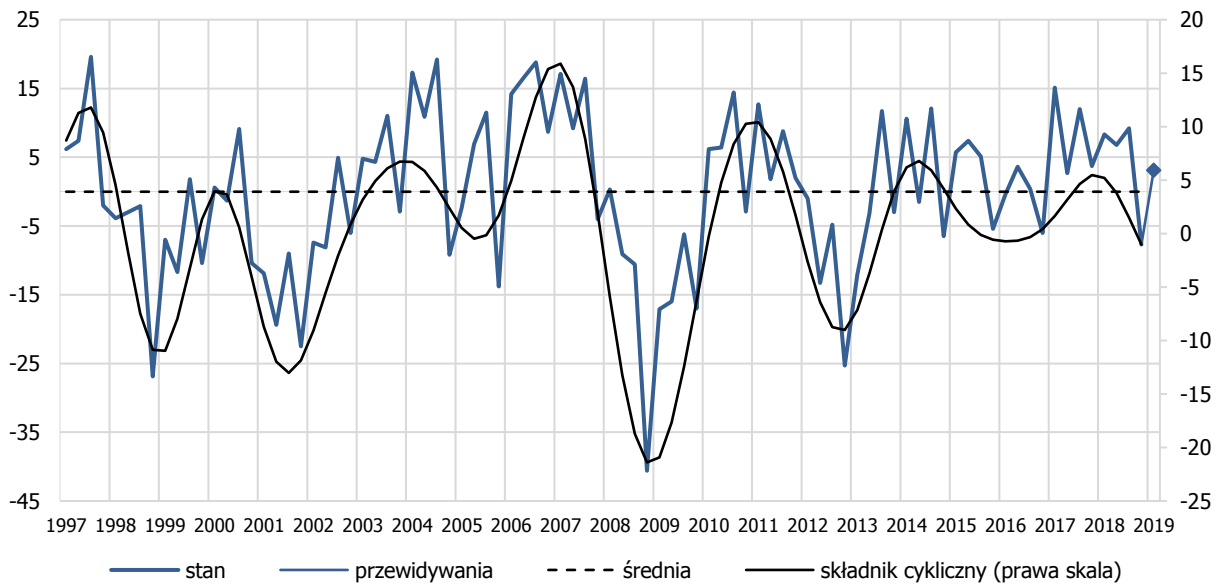

	II'18	XI'18	XII'18	I'19	II'19	przewidywania
poprawa	20,4	16,2	14,3	12,4	13,7	11,4
brak zmiany	67,5	64,5	60,3	61,7	65,1	56,6
pogorszenie	12,1	19,3	25,4	25,9	21,3	32,0
saldo (1.-3.)	8,3	-3,1	-11,2	-13,5	-7,6	-20,6

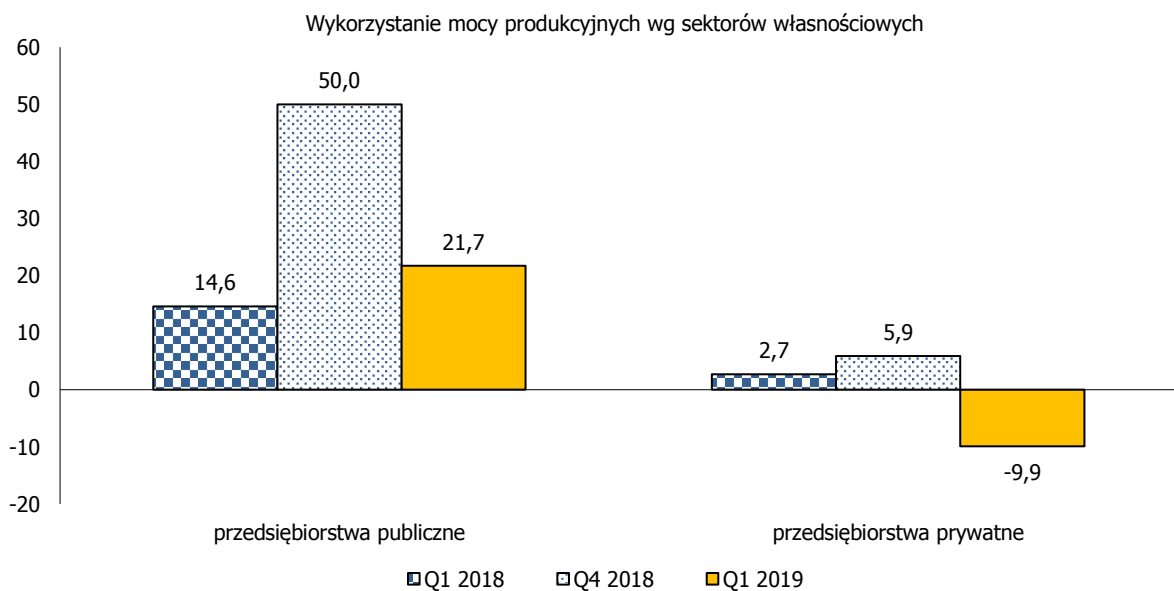

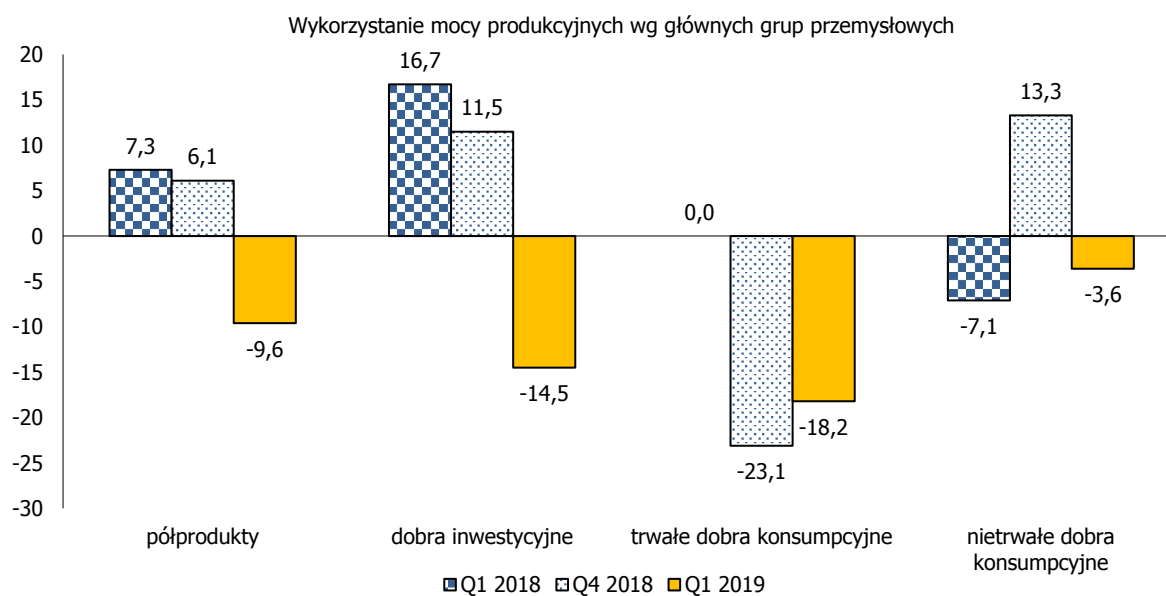
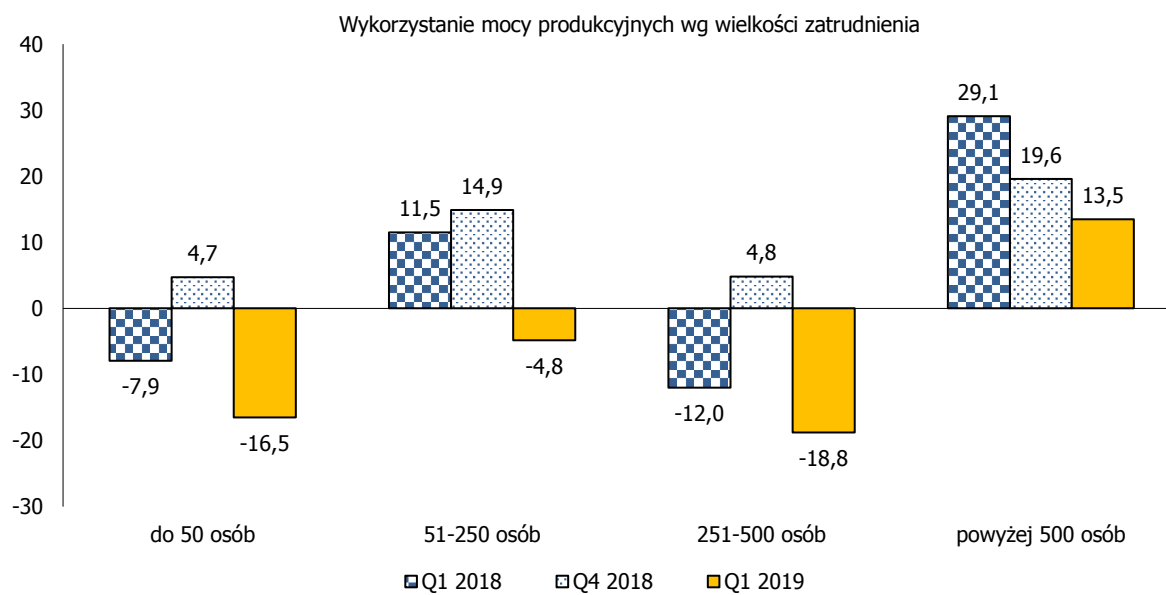

Wykorzystanie mocy produkcyjnych

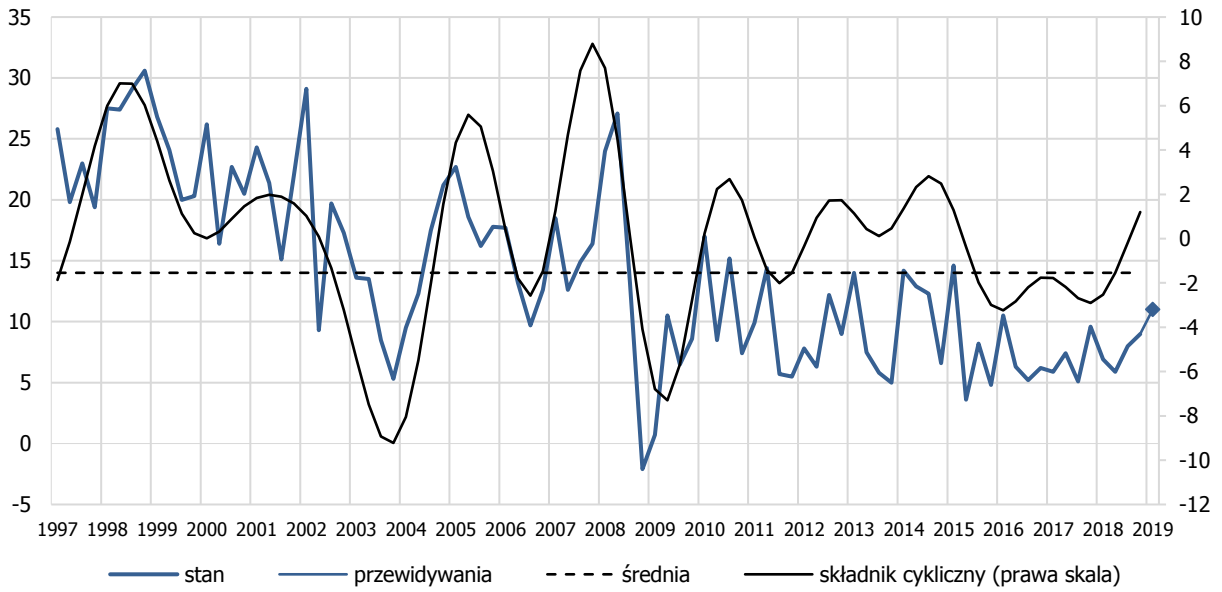

	Q1 2018	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	przewidywania
wzrost	20,2	18,7	20,8	23,0	12,3	20,2
brak zmiany	63,4	70,9	65,3	63,2	67,7	62,7
spadek	16,4	10,4	13,9	13,8	20,0	17,1
saldo (1.-3.)	3,7	8,3	6,8	9,2	-7,7	3,1
stopień wykorzystania mocy produkcyjnych (%)	70,3	73,9	73,2	74,3	70,2	70,2

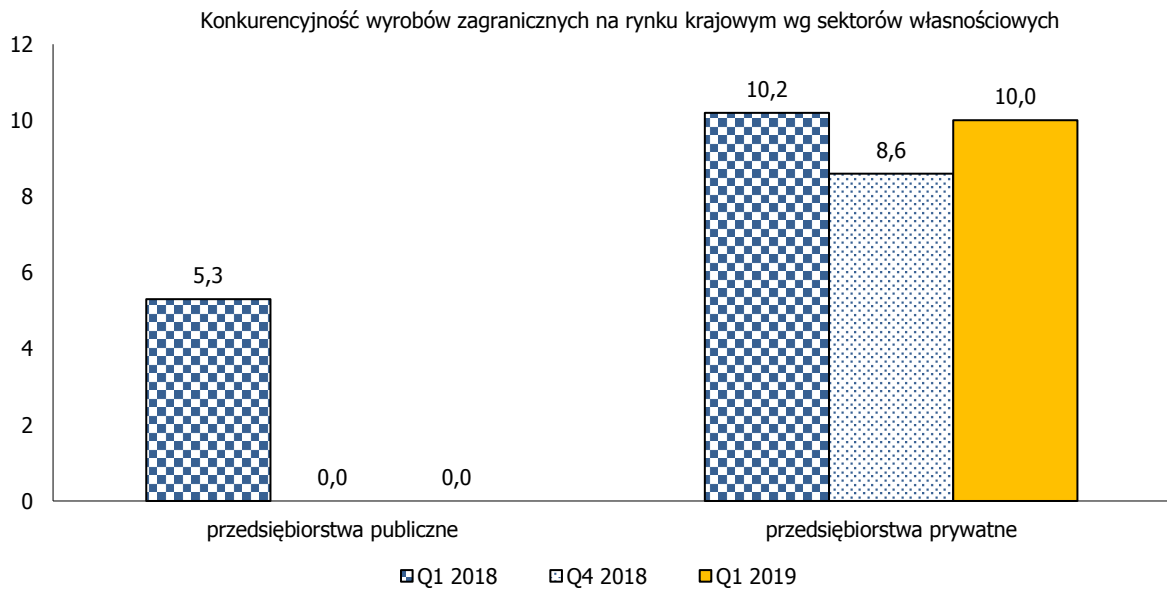

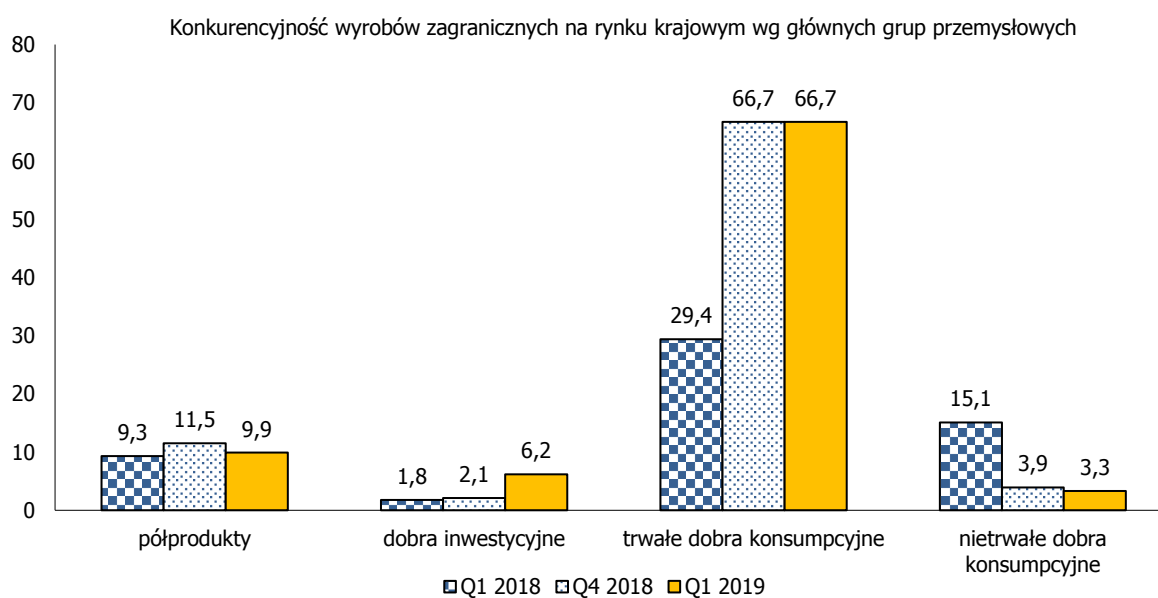
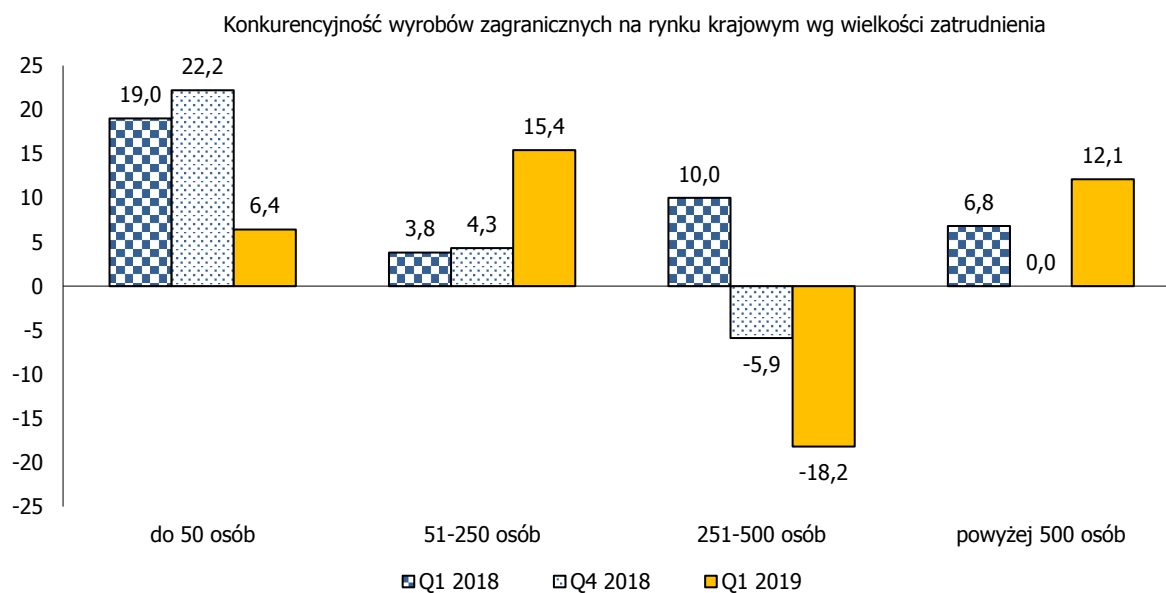

Konkurencyjność towarów zagranicznych

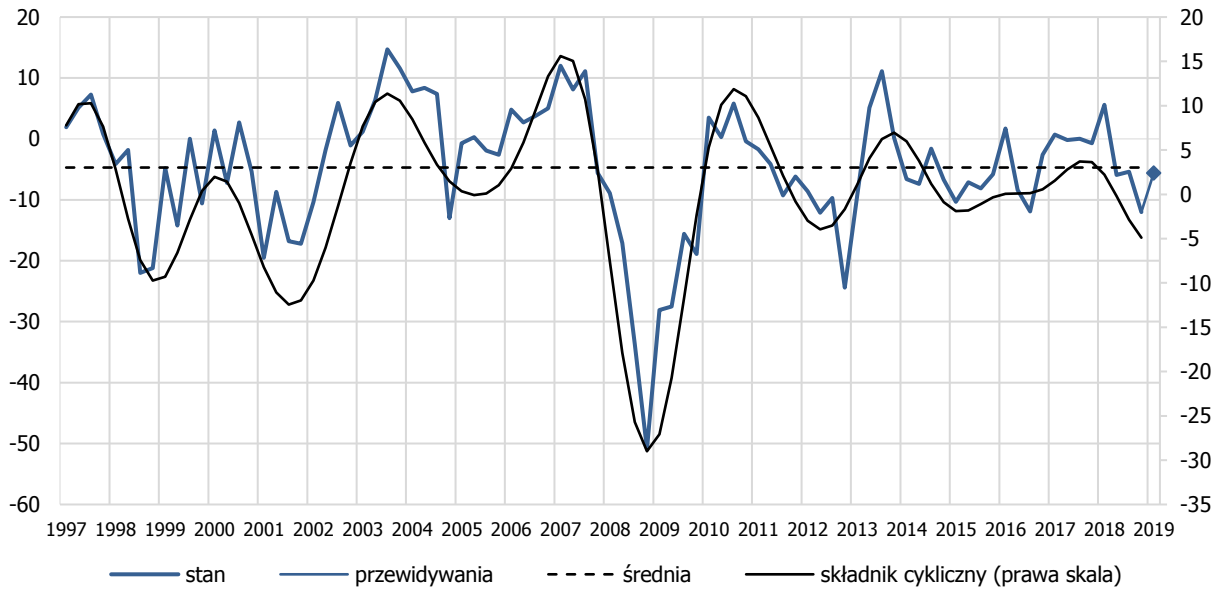

	Q1 2018	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	przewidywania
wzrost	14,9	12,2	11,1	15,2	17,1	16,7
brak zmiany	79,8	82,6	83,7	77,5	74,8	77,5
spadek	5,3	5,3	5,2	7,2	8,1	5,7
trudno ocenić	41,9	43,4	47,1	44,2	59,9	71,8
saldo (1.-3.)	9,6	6,9	5,9	8,0	9,0	11,0

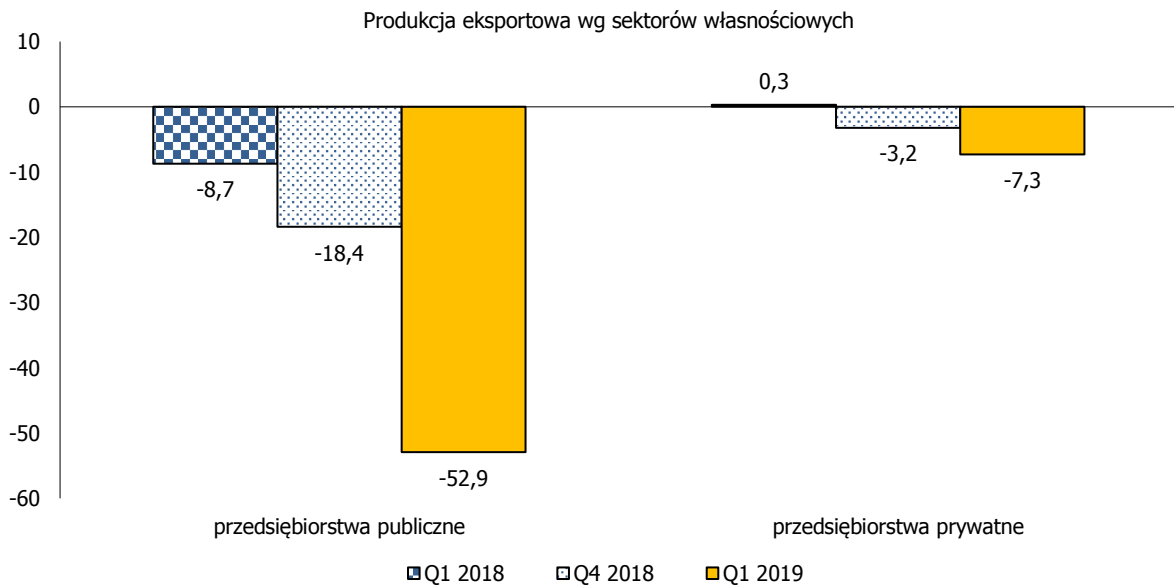

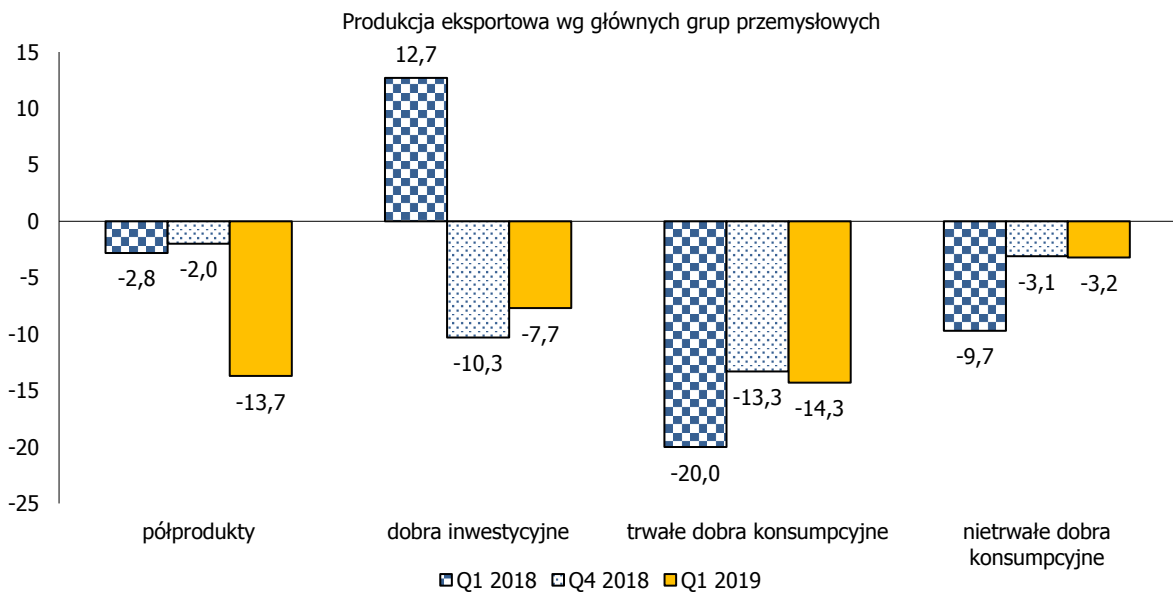
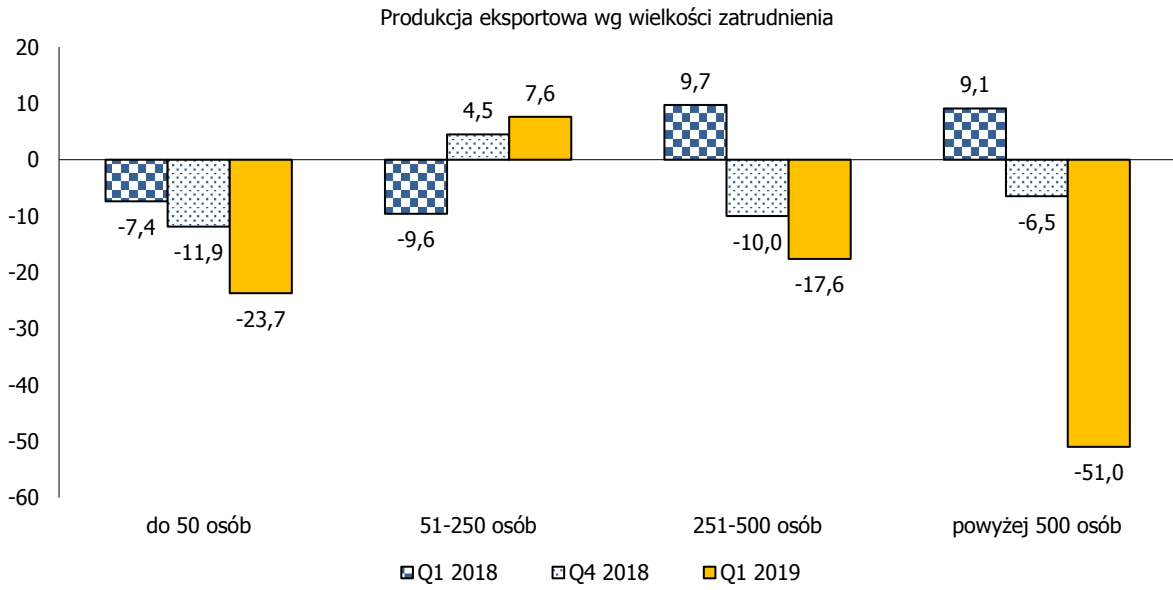

PRODUKCJA NA EKSPORT

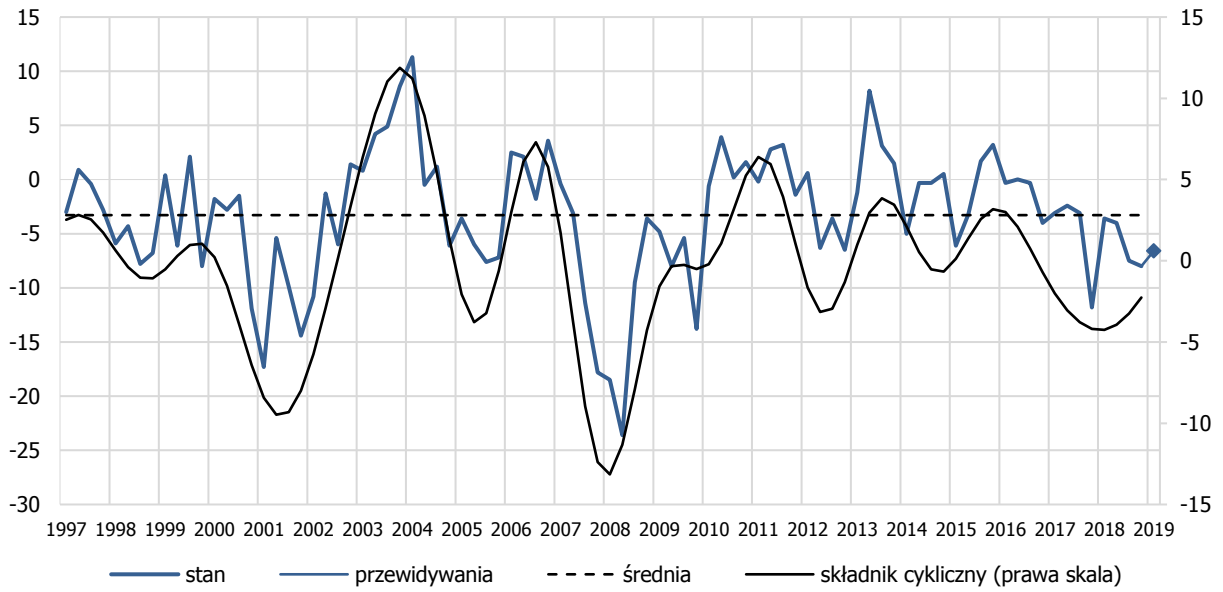

	Q1 2018	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	przewidywania
wzrost	17,4	19,7	15,6	14,4	15,1	18,5
brak zmiany	64,5	66,2	62,9	65,8	57,7	57,4
spadek	18,1	14,1	21,5	19,8	27,2	24,1
saldo (1.-3.)	-0,7	5,6	-5,9	-5,4	-12,0	-5,6

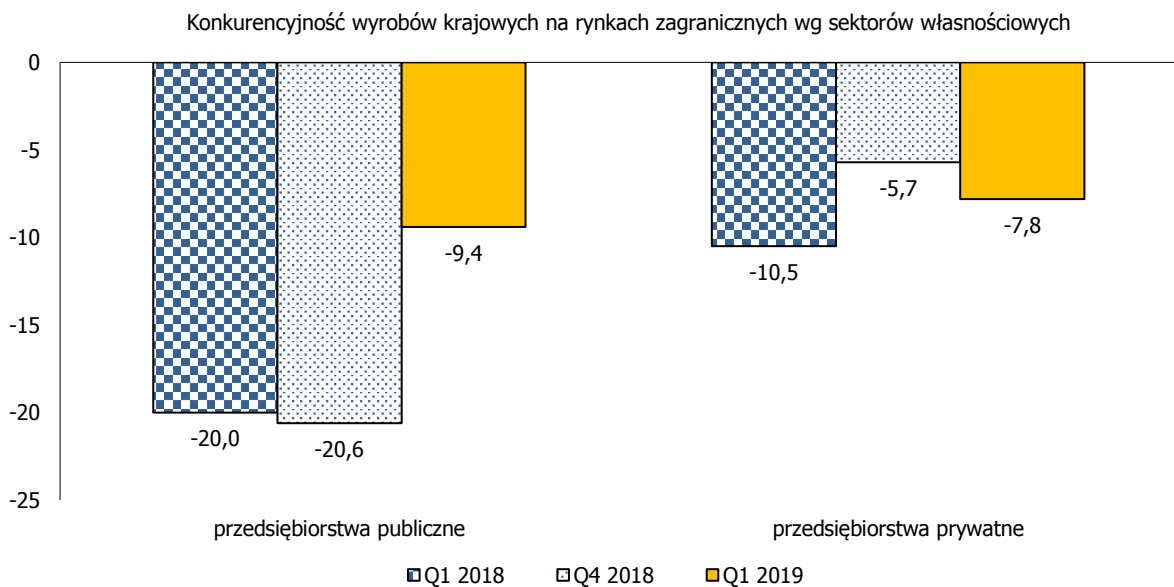

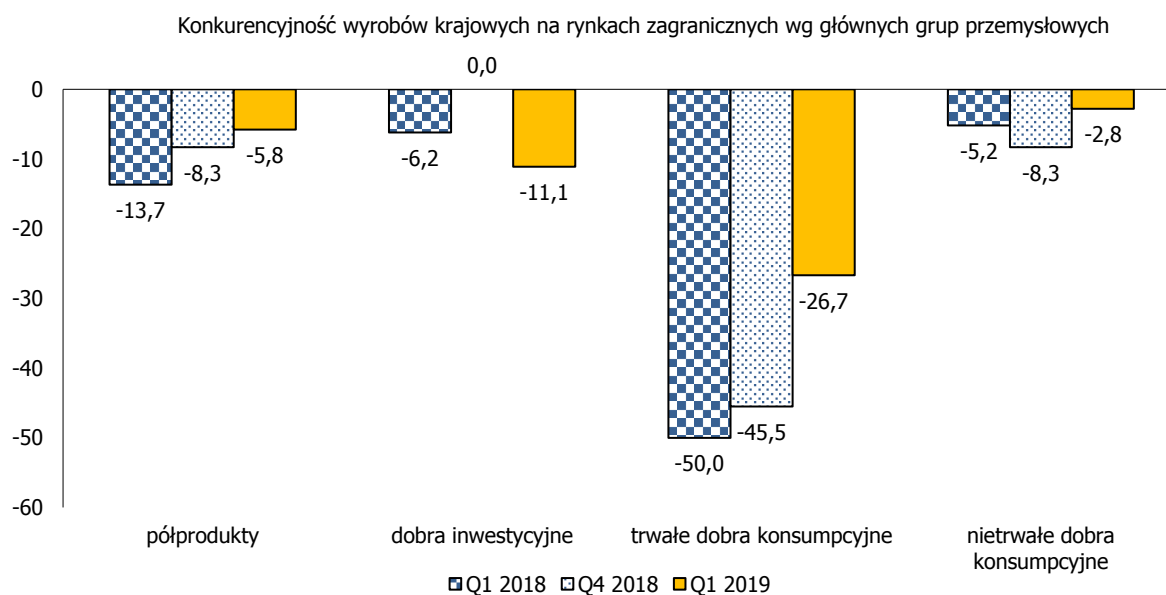
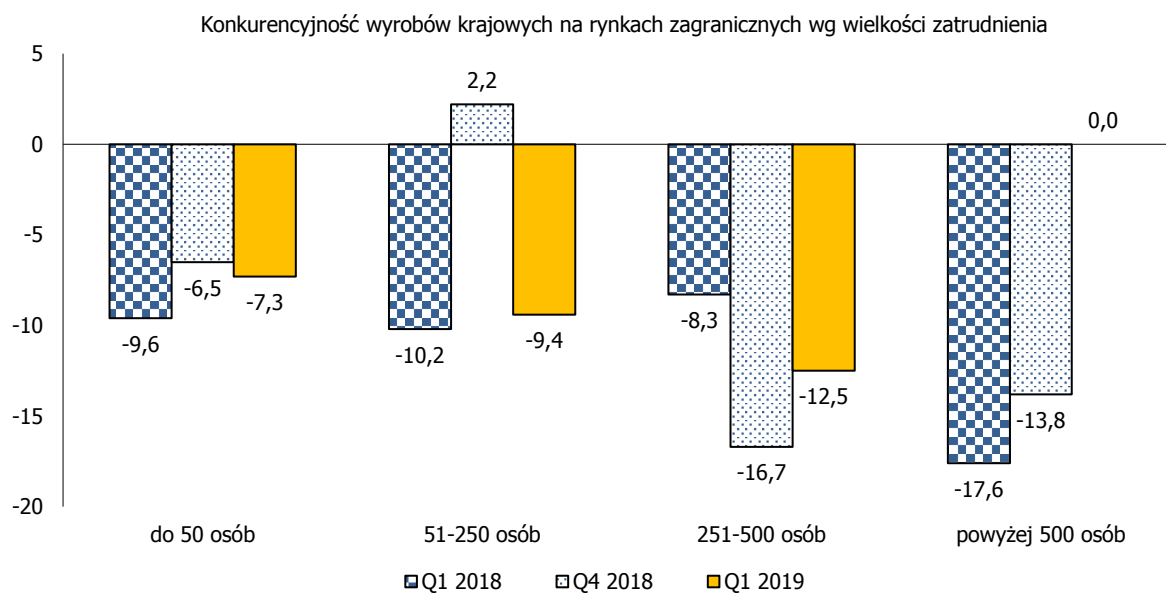

Konkurencyjność wyrobów krajowych na rynkach zagranicznych

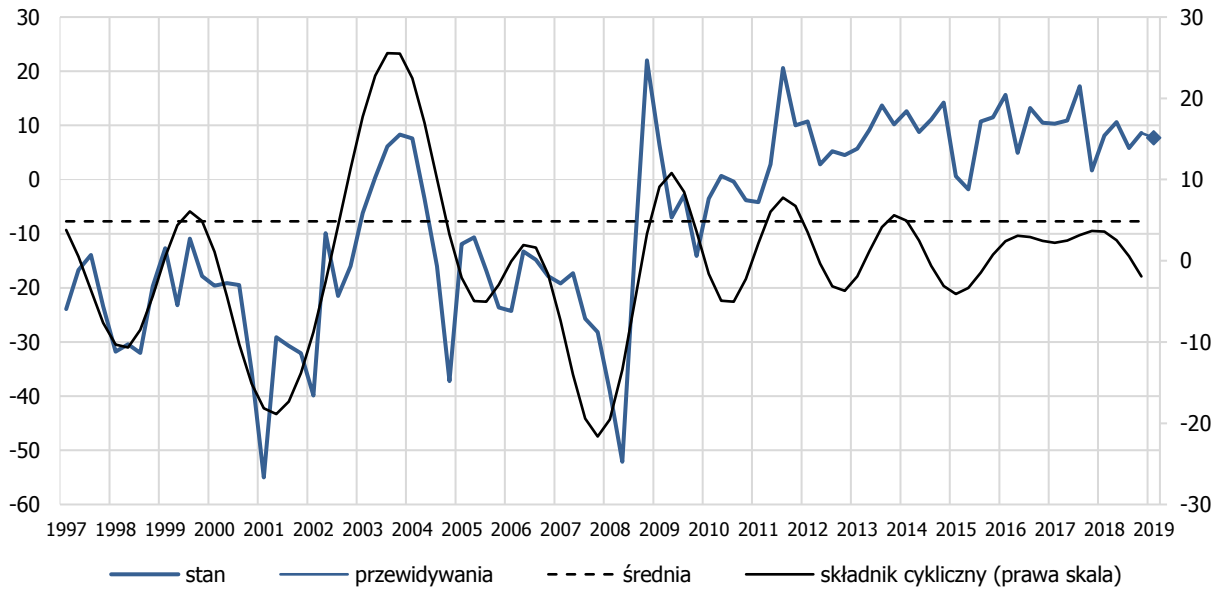

	Q1 2018	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	przewidywania
wzrost	4,4	6,2	11,1	8,6	6,1	10,1
brak zmiany	79,4	83,9	73,9	75,4	79,9	73,3
spadek	16,2	9,9	15,0	16,1	14,0	16,7
trudno ocenić	41,1	34,9	42,7	44,6	34,8	37,6
saldo (1.-3.)	-11,8	-3,6	-4,0	-7,5	-8,0	-6,6

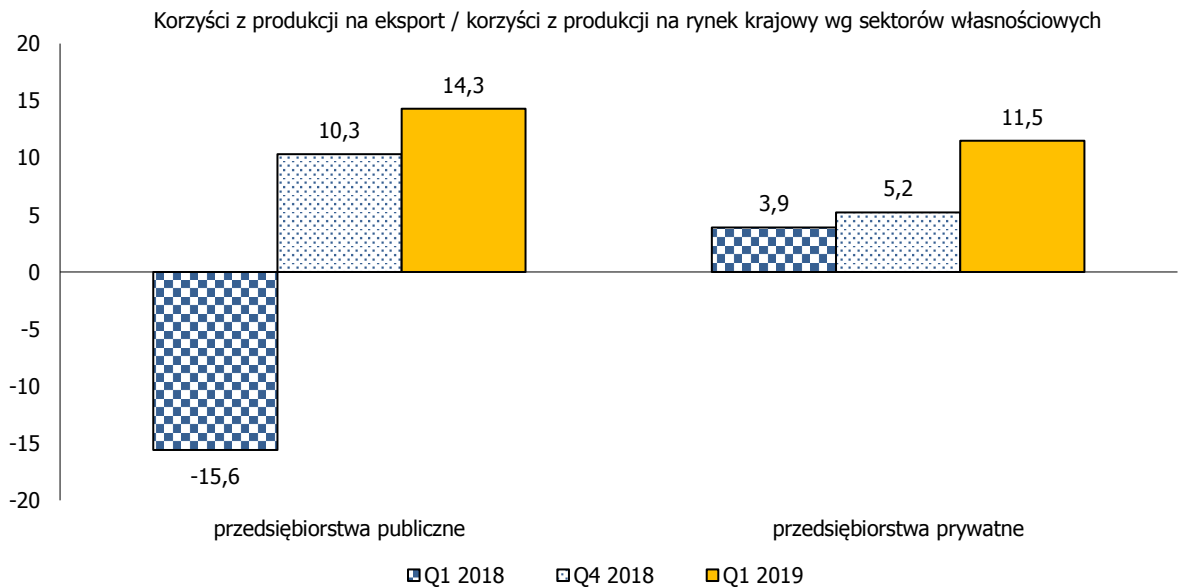

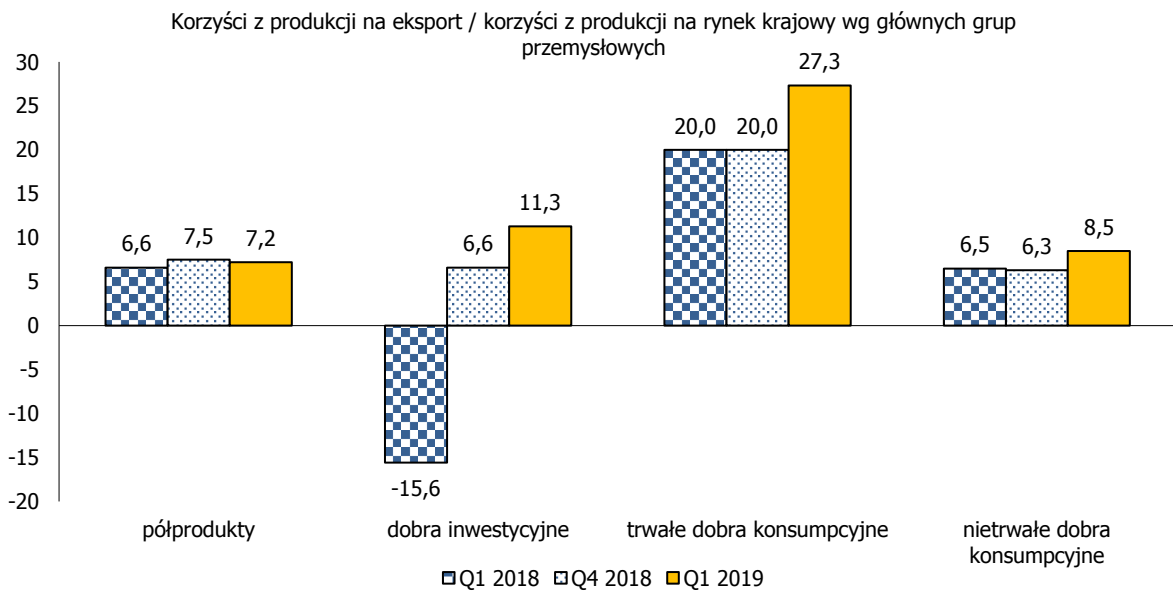
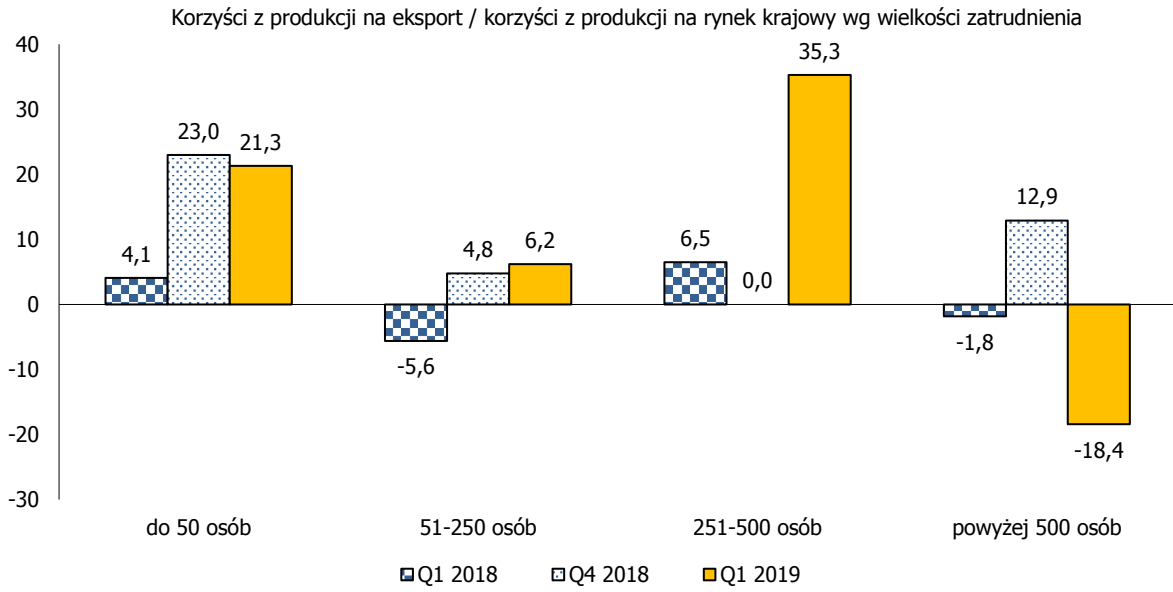

Korzyści z produkcji na eksport w stosunku do korzyści z produkcji na rynek krajowy

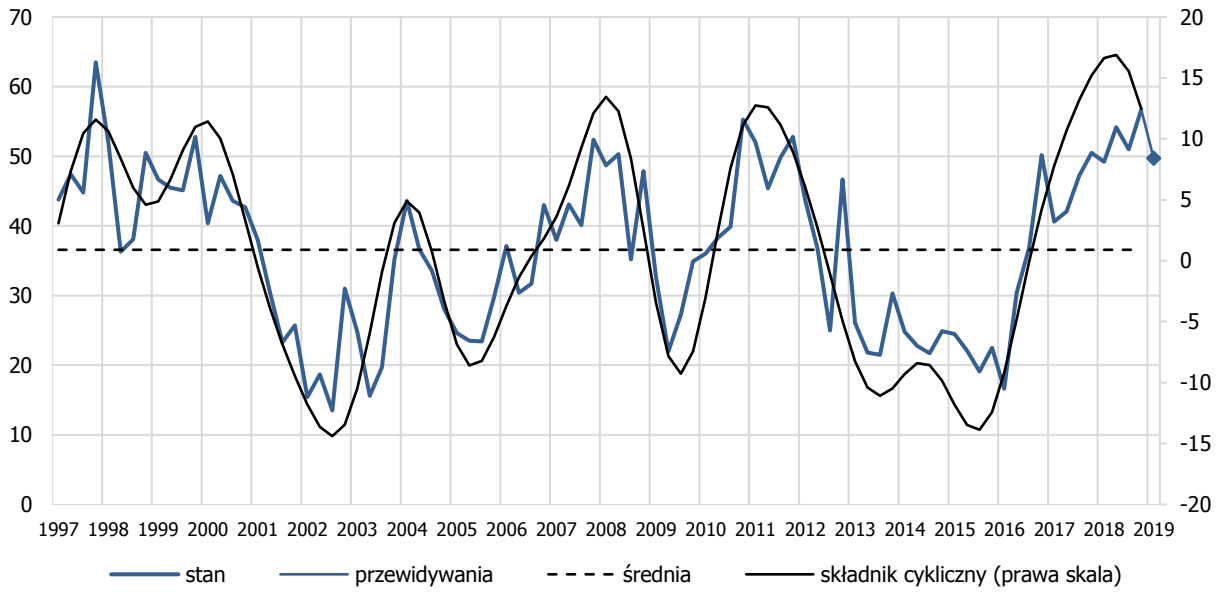

	Q1 2018	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	przewidywania
wzrost	25,9	28,7	29,8	28,2	28,3	26,2
brak zmiany	50,0	50,8	50,9	49,3	52,0	55,4
spadek	24,1	20,5	19,3	22,5	19,7	18,5
saldo (1.-3.)	1,7	8,1	10,6	5,8	8,6	7,7

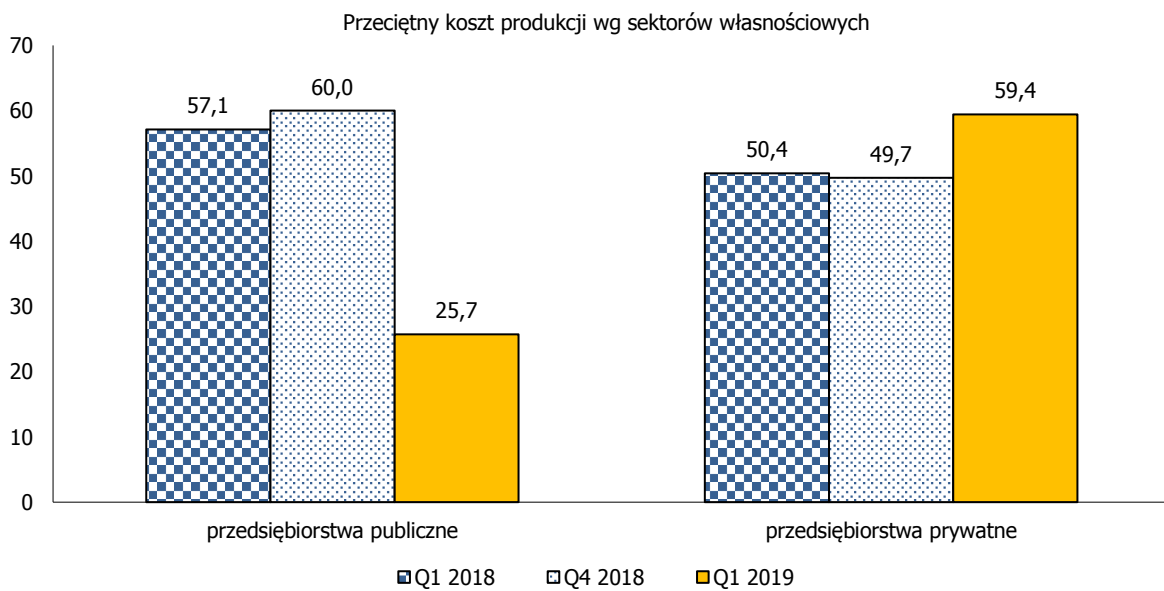

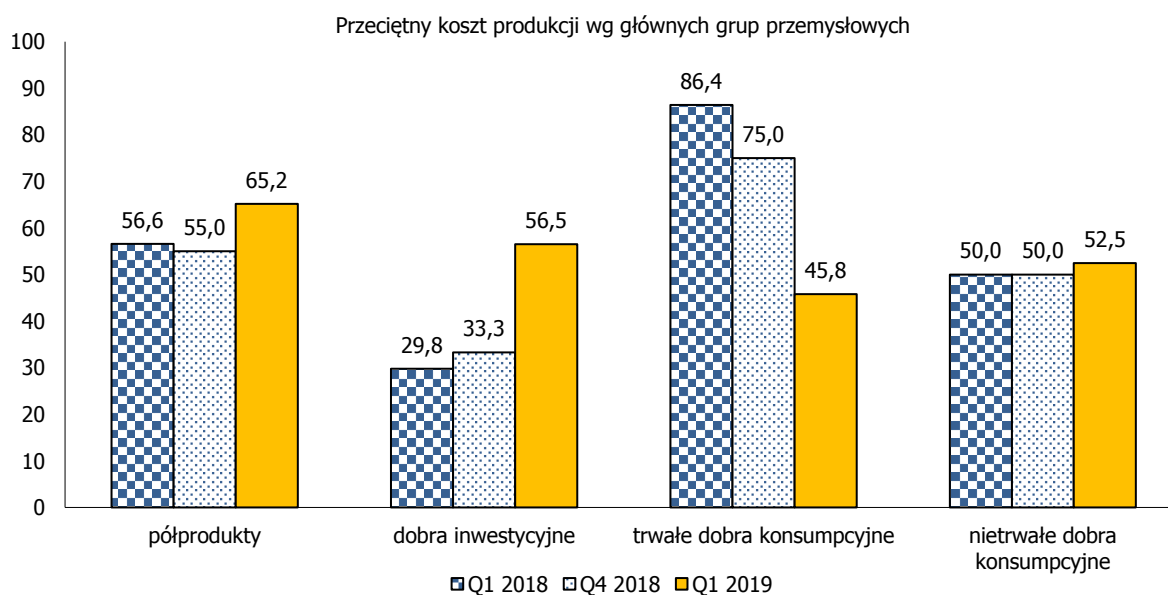
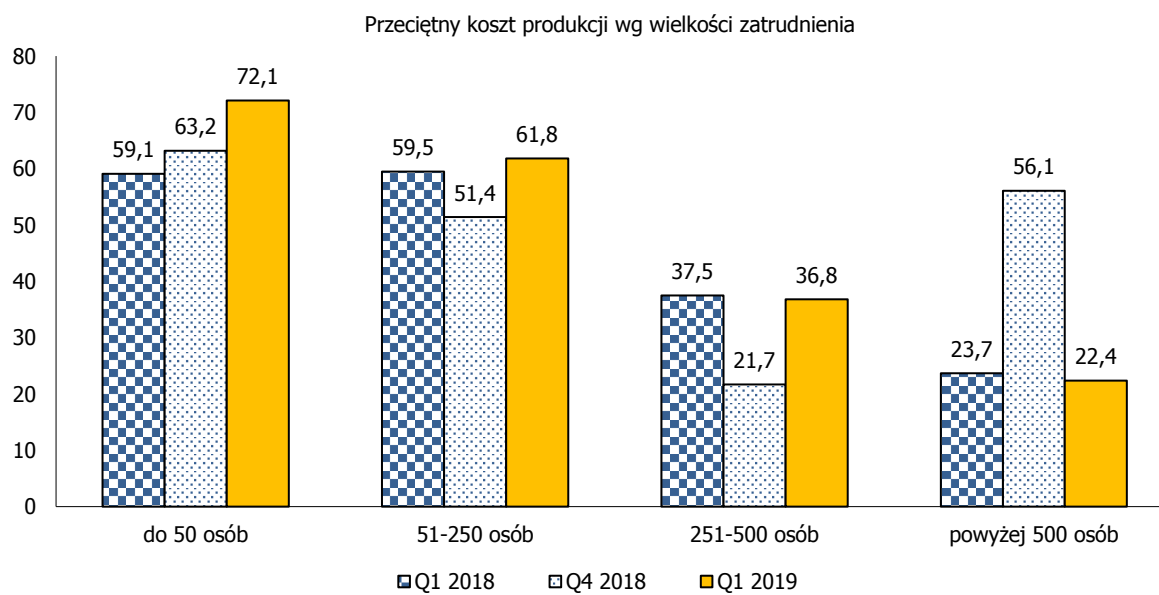

Przeciętny koszt produkcji

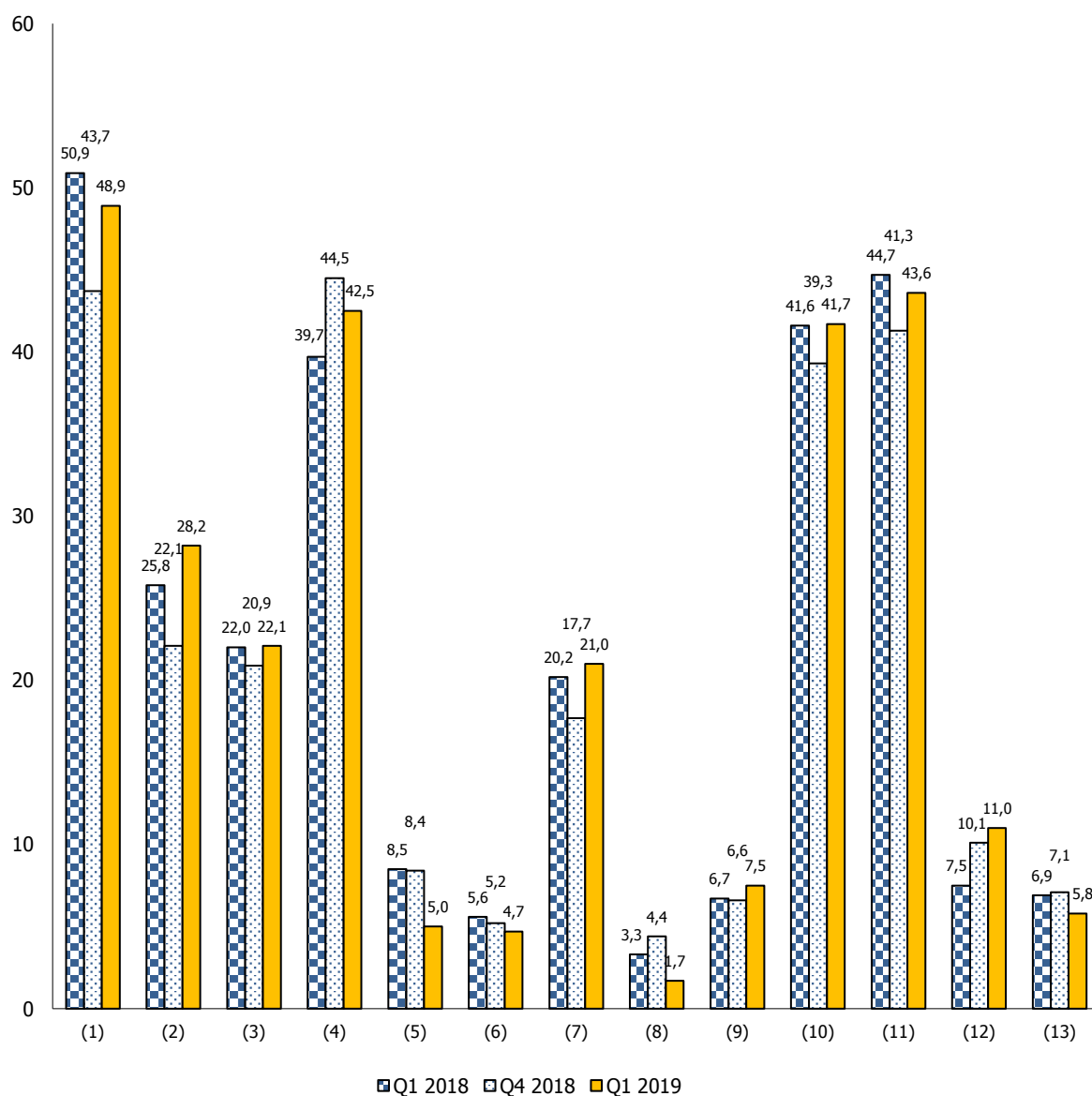

	Q1 2017	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	przewidywania
wzrost	57,1	55,3	57,8	55,1	59,7	53,0
brak zmiany	36,3	38,7	38,7	40,9	37,3	43,7
spadek	6,6	6,1	3,6	4,0	3,0	3,3
saldo (1.-3.)	50,5	49,2	54,2	51,0	56,7	49,7

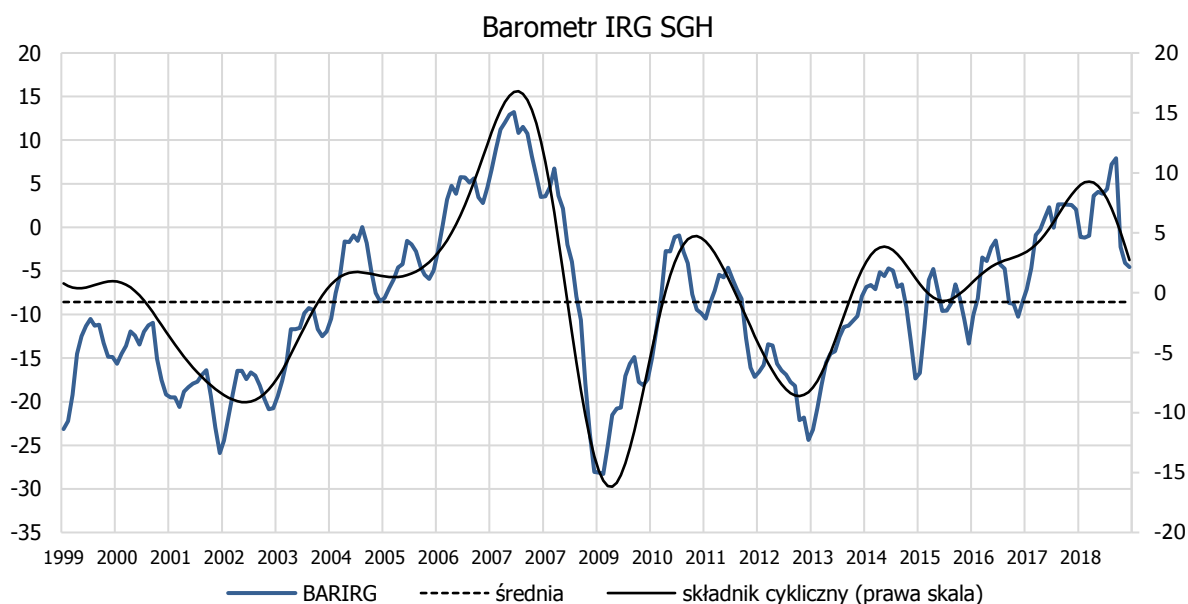
Barierzy działalności gospodarczej

- (1) niedostateczny popyt krajowy
- (2) niedostateczny popyt zagraniczny
- (3) konkurencyjny import
- (4) brak wykwalifikowanej siły roboczej
- (5) niedostateczne wyposażenie
- (6) brak surowców i materiałów
- (7) niska płynność finansowa
- (8) niska dostępność kredytu
- (9) niekorzystne warunki kredytowe
- (10) niestabilność przepisów prawnych
- (11) obciążenia podatkowe
- (12) inne
- (13) nie występują

3. Koniunktura w przemyśle przetwórczym w 2018 r.

Rok 2018 był dla gospodarki polskiej rokiem pogarszającej się koniunktury. Pierwsze sygnały spowolnienia pojawiły się już w 2017 roku. W drugiej połowie roku zaczęła wygasać dynamika wzrostu barometru IRG SGH (BARIRG), a od września jego wartości z każdym kolejnym miesiącem malały (zob. rysunek niżej). Na początku roku 2018 obserwowaliśmy jego odbicie będące skutkiem pozytywnego oddziaływania czynników sezonowych. W czerwcu BARIRG osiągnął wartość najwyższą od lutego 2008 r., jednak później systematycznie tracił, co przez poprzedzające półtora roku zyskał. W przebiegu składowej cyklicznej barometru górny punkt zwrotny wystąpił w I kwartale 2018 r. i od tej chwili barometr podlega tendencji spadkowej.

Pogorszenie się koniunktury było widoczne we wszystkich działach gospodarki objętych badaniami IRG: przemyśle przetwórczym, budownictwie, rolnictwie, handlu i bankowości. Po czterech latach nieustającej poprawy zaczęły pogarszać się także nastroje gospodarstw domowych. Najwcześniej sygnały osłabienia koniunktury pojawiły się w przemyśle przetwórczym. Górny punkt zwrotny w przebiegu składowej cyklicznej wskaźnika koniunktury w przemyśle przetwórczym IRG SGH (IRGIND) wystąpił w grudniu 2017 roku (zob. rysunek s. 6). Przez cały rok 2018 cykliczny spadek IRGIND pogłębiał się pomimo wzrostu surowych wartości wskaźnika (w lutym o 2,0 pkt, w marcu o 1,3 pkt, w kwietniu o 0,5 i w maju 0,1 pkt). W maju wskaźnik osiągnął najwyższą wartość (3,1 pkt). Od czerwca do września, a więc w szczycie pozytywnego oddziaływania czynników sezonowych, wartości wskaźnika naprzemiennie rosły i spadały. Próby podtrzymania wzrostów z pierwszej połowy roku wystąpiły w lipcu i wrześniu, kiedy to wartości wskaźnika zwiększyły się o, odpowiednio: 0,3 pkt i 2,6 pkt. Zmiany te były jednak zbyt słabe, by przełamać tendencję spadkową w przebiegu składnika cyklicznego. Od października wartości wskaźnika stopniowo malały. Największy spadek wartości wskaźnika koniunktury w przemyśle, o 7,0 pkt, został zanotowany w październiku. W listopadzie i grudniu spadki były mniejsze; wyniosły odpowiednio: 1,2 i 1,7 pkt. Zmiany te wskazują, z jednej strony, na trwające już od pewnego czasu zagubienie przedsiębiorstw, zmieniających swe opinie pod wpływem czynników przypadkowych, z drugiej jednak strony, pokazują gotowość do zwiększania aktywności produkcyjnej w różnych, nie zawsze związanych z rytmem zmian sezonowych, okresach.

Przez cały rok utrzymywało się duże zróżnicowanie koniunktury w analizowanych przekrojach: rodzajowym, regionalnym i według wielkości przedsiębiorstwa. Najsilniej zmiany koniunktury

odczuwały przedsiębiorstwa najmniejsze i największe. Wartości wskaźników koniunktury dla tych grup przedsiębiorstw zmieniały się bardziej niż dla pozostałych grup przedsiębiorstw. Jak w latach wcześniejszych odnotowano również duże różnice w ocenach przedsiębiorstw prywatnych i publicznych. Narastały one w kolejnych miesiącach. Na początku roku, w styczniu, przedsiębiorstwa publiczne informowały o poprawie koniunktury, podczas gdy prywatne odnotowały jej pogorszenie. W kolejnych trzech miesiącach to firmy publiczne informowały o pogarszaniu się koniunktury, a prywatne o jej poprawie. W kolejnych miesiącach, od maja do września, było odwrotnie. Dopiero w IV kwartale oceny firm z obu sektorów własnościowych były zgodne.

Saldo odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji zmniejszyło swoją wartość w ciągu roku o 13,3 pkt, z poziomu 2,2 pkt w grudniu 2017 r. do poziomu -10,1 w grudniu 2018 r. Największy przyrost wartości salda odnotowano w kwietniu (o 11,2 pkt). Wówczas też saldo osiągnęło najwyższą wartość. Przez cały rok umacniała się zapoczątkowana w lutym tendencja spadkowa w przebiegu składnika cyklicznego salda.

Mniejszy spadek zanotowano dla salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zamówień. Wyniósł on 8,2 pkt, z poziomu -2,6 pkt do -10,8 pkt. Tak jak w przypadku wielkości produkcji największy przyrost wartości salda miał miejsce w kwietniu (10,1 pkt), tj. tuż po osiągnięciu szczytu przez składową cykliczną salda (w marcu). Podobnie zresztą układały się zmiany salda dot. zamówień eksportowych. Spadek wartości salda w skali roku wyniósł 7,3 pkt, największy jej przyrost zanotowano w marcu (o 7,4 pkt), a szczyt w cyklu przypadł na maj, kiedy saldo osiągnęło wartość najwyższą (1,5 pkt). Od tej chwili trwa faza spadkowa, która przybrała na intensywności w końcu roku.

Pomimo silnych i krótkotrwałych wahań salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zapasów tendencja jego zmian była wzrostowa. W ciągu roku wartość salda zwiększyła się o 3,8 pkt, z poziomu -1,6 pkt do wysokości 2,2 pkt. W tym samym okresie saldo dotyczące cen wyrobów gotowych zwiększyło swoją wartość o 2,4 pkt. Jego zmiany były równie częstotliwe, lecz tendencja zmian miała charakter spadkowy. Zmniejszyło się zatrudnienie. W porównaniu z grudniem 2017 r. wartość salda obniżyła się o 4,1 pkt, z poziomu 0,6 pkt do -3,5 pkt w grudniu 2018 r. Jego zmiany w ciągu roku były naprzemienne i zróżnicowane co do wartości. Najwyższą wartość saldo osiągnęło w lipcu (7,5 pkt), a najniższą w listopadzie (-4,2 pkt). Wahania te, dość znaczne (średni przyrost wielkości salda wynosi 3,5 pkt), utrudniały powstrzymanie tendencji spadkowej, która trwa od lipca 2017 r. Podobne spostrzeżenia dotyczą salda odpowiedzi na pytanie o sytuację finansową przedsiębiorstw. Przez cały rok utrzymywała się tendencja spadkowa, a wartość salda zmniejszyła się aż o 15,5 pkt. Niejako w ślad za zmianami sytuacji finansowej pogarszały się oceny ogólnej sytuacji gospodarczej w kraju. Wartość salda obniżyła się w ciągu roku aż o 25,4 pkt, z poziomu 12,9 do -12,5 pkt. Amplituda zmian wartości salda była bardzo wysoka – w kwietniu saldo osiągnęło wartość najwyższą, 15 pkt. Te częstotliwe i duże wahania większości sald świadczą o sporej zmienności warunków prowadzenia działalności gospodarczej i niepewności, z jaką producenci oceniają swoje najbliższe perspektywy rozwojowe. Sytuacja taka utrzymuje się od ok. 5 lat.

Pogorszenie się koniunktury odczuli także eksporterzy. W ciągu roku wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji na eksport zmalała o 6,6 pkt. Tak jak w przypadku podstawowych pytań ankiety w kolejnych kwartałach zmiany wartości salda były zróżnicowane. W pierwszym kwartale nastąpił niewielki spadek wartości salda (o 1,5 pkt), a następnie duży wzrost (o 7,8 pkt). W trzecim ponownie odnotowano spadek (o 12,6 pkt), po którym wartość salda raz jeszcze obniżyła się w IV kwartale (choć nieznacznie, o 0,3 pkt). Zmiany te pogłębiły tendencję spadkową, widoczną w przebiegu składnika cyklicznego od połowy 2017 r. Pogorszyły się również opinie przedsiębiorstw o konkurencyjności ich towarów na rynkach zagranicznych. Saldo zmniejszyło swoją wartość o 5,3 pkt. Najgłębszy spadek miał miejsce w I kwartale. W drugim odnotowano wzrost wartości salda, co zmniejszyło rozmiar rocznego spadku i odwróciło tendencję spadkową w przebiegu składowej

cyklicznej. Spadki wartości salda w kolejnych kwartałach nie zmieniły trendu. Wzrosła natomiast konkurencyjność towarów zagranicznych na rynku krajowym. Wartości salda zmieniały się w ciągu roku, ale zmiany w kolejnych okresach wzajemnie się kompensowały, co spowodowało, że zmiana w skali roku była niewielka (3,2 pkt). W przebiegu składowa cyklicznego utrzymuje się tendencja wzrostowa. Z kolei wartość salda odpowiedzi na pytanie o korzyści z produkcji na eksport w porównaniu z korzyściami z produkcji na rynek krajowy zmniejszyło się w porównaniu z IV kwartałem 2017 r. o 10,4 pkt. Spadki wartości salda zanotowano w I i IV kwartałach. Wzrosty w pozostałych nie przyczyniły się do odwrócenia tendencji spadkowej w przebiegu składowa cyklicznego salda.

Wzrósł przeciętny koszt produkcji. Wzrost był jednak nieduży – wartość salda zwiększyła się o 3,5 pkt.

Pogorszeniu się koniunktury towarzyszył spadek stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych, z poziomu 75,7% w IV kwartale 2017 r. do poziomu 75% w IV kwartale 2018 r.

Przedsiębiorstwa przemysłowe zmniejszyły inwestycje. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o nakłady inwestycyjne na budynki i budowle w pierwszym półroczu zmniejszyła się o 11,8 pkt, w drugim zaś odnotowano jej wzrost o 2,6 pkt. Podobnie zmieniała się wartość salda dot. inwestycji w maszyny i urządzenia produkcyjne – w pierwszym półroczu zmalała o 9,5 pkt, a w drugim wzrosła o 1,2 pkt. W skali roku jednak zmiany były ujemne i wyniosły, odpowiednio: -9,2 pkt i -8,3 pkt. W zamierzeniach inwestycyjnych na kolejne sześć miesięcy przedsiębiorstwa deklarowały przede wszystkim: wymianę wyposażenia, zwiększenie mocy produkcyjnych oraz mechanizację i automatyzację produkcji. Jako największe ograniczenia inwestycji przedsiębiorstwa wymieniają od wielu lat: niewystarczający zysk, niedostateczny popyt oraz obawę przed zadłużeniem.

W ciągu roku nieznacznie zmniejszyła się uciążliwość głównych barier działalności gospodarczej. Zmiany dolegliwości poszczególnych barier były jednak zróżnicowane. Przed rokiem przetwórcy za najbardziej uciążliwe uważali bariery: podatkową, prawną i popytową. Obecnie największy problem, z jakim mają do czynienia firmy przemysłowe, to znalezienie wykwalifikowanej siły roboczej. Odsetek przedsiębiorstw odczuwających te trudności zwiększył się w ciągu roku o 8,7% do poziomu 45,7%, a więc już niemal co druga firma boryka się z problemem niedostatku wykwalifikowanych pracowników.